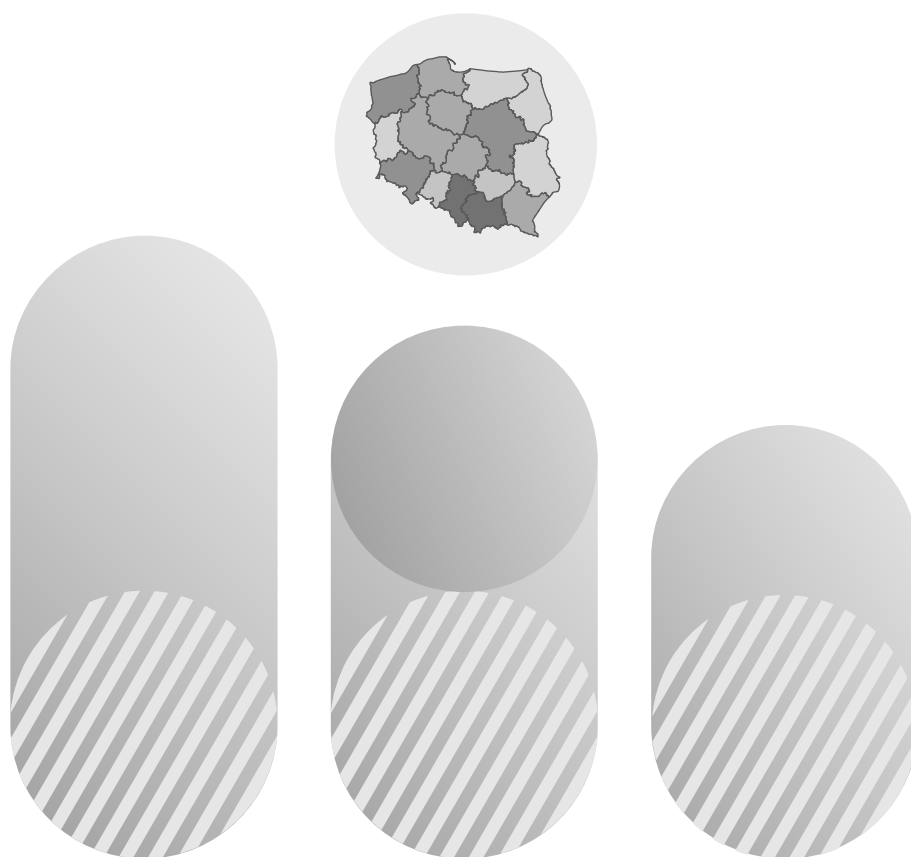

Powierzchnia i ludność w przekroju terytorialnym w 2023 r.

Area and population in the territorial profile in 2023

Powierzchnia i ludność w przekroju terytorialnym w 2023 r.

Area and population in the territorial profile in 2023

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Główny Urząd Statystyczny, Departament Programowania, Koordynacji Badań i Rejestrów
Statistics Poland, Programming, Coordination of Statistical Surveys and Registers Department

Zespół autorski:

Editorial team

Ewa Kacperczyk, Katarzyna Ciesielska, Grzegorz Hernik, Urszula Matysek-Zdun

Kierujący

Supervisor

Ireneusz Budzyński – zastępca dyrektora departamentu
deputy director of department

Prace redakcyjne, opracowanie graficzne i tłumaczenie

Editorial work, graphics and translation

Departament Programowania, Koordynacji Badań i Rejestrów
Programming, Coordination of Statistical Surveys and Registers Department

Prace projektowe i przetwarzanie danych

Data processing

Małgorzata Marczak

Centrum Informatyki Statystycznej

Statistical Computing Centre

Publikacja dostępna na stronie stat.gov.pl

Publication available on website stat.gov.pl

Przy publikowaniu danych GUS prosimy o podanie źródła

When publishing Statistics Poland data — please indicate the source

PRZEDMOWA

Niniejsza publikacja stanowi kolejną, wydawaną w cyklu rocznym od 1984 roku, prezentację danych o powierzchni i liczbie ludności w poszczególnych jednostkach podziału terytorialnego. Publikacja dostępna jest wyłącznie w wersji elektronicznej na stronie internetowej GUS-u <https://stat.gov.pl>.

Celem opracowania jest zaprezentowanie aktualnych danych o powierzchni kraju, liczbie ludności i gęstości zaludnienia na różnych poziomach agregacji, wynikających z wprowadzanych corocznie zmian w podziale terytorialnym kraju oraz zmian w stanie zaludnienia.

Niniejsza publikacja została podzielona na część opisową, w której znajdują się informacje na temat m. in. źródeł danych, uwag metodologicznych oraz syntetyczny opis danych uwzględniający odniesienie do poprzedniego roku (wg stanu na dzień 1 stycznia). W odrębnym dokumencie znalazła się część tabelaryczna, gdzie do Państwa dyspozycji oddajemy zbiór tablic, w których dane o powierzchni i ludności zostały przedstawione w układzie: województw, powiatów i gmin, a także w ujęciu różnorodnych przekrojów m.in. rodzajów jednostek (charakter gmin), grup jednostek o określonej powierzchni/liczbie ludności czy terenów wiejskich/miast.

W imiennych wykazach jednostek, poszczególnym pozycjom przypisano lokaty, jakie zajmują pod względem powierzchni i liczby ludności w ogólnej zbiorowości jednostek danego rodzaju. W wykazie gmin oznaczono także:

- jednostki o największej/najmniejszej powierzchni i liczbie ludności w obrębie każdego województwa oraz
- jednostki, na terenie których zlokalizowane są przejścia graniczne.

Ponadto, odrębna tablica została poświęcona zmianom w podziale terytorialnym, które zaszły w okresie od 2 stycznia 2022 r. do 1 stycznia 2023 r.

Odpowiadając na potrzeby odbiorców dotyczące zawartości tej publikacji, dziękujemy wszystkim osobom i instytucjom za zgłaszanie uwag, które mogą przyczynić się do udoskonalenia jej kształtu.

Zastępca Dyrektora Departamentu
Programowania, Koordynacji Badań i Rejestrów
Ireneusz Budzyński

PREFACE

This publication is the subsequent published in the annual cycle since 1984, containing information about area and population within particular units of territorial division. The publication is available only in the electronic version on the Statistics Poland website <https://stat.gov.pl/en/>.

The aim of the study is to present current data on the area of the country, population and population density at various levels of aggregation, resulting from changes introduced annually in the territorial division of the country and changes in the state of population.

This publication has been divided into a descriptive part, which contains information on among others, data sources, methodological notes and synthetic description of the data including a reference to the previous year (as of 1 January). In a separate document, there is a tabular part, where we place a collection of tables at Your disposal. Tables present data on area and population in the profile of: voivodships, powiats and gminas, as well as in terms of various cross-sections, i.a. types of units (character of gminas), groups of units with a specific area/population, or rural areas/cities.

In lists of units, voivodships, powiats, cities with powiat status, gminas and towns are assigned ranking positions that they occupy in terms of area and population in the general group of units of particular types. The list of gminas also includes:

- units with the largest and the smallest area and population in particular voivodships, as well as
- the names of gminas where state border crossings are located.

In addition, a separate table was dedicated to changes in the territorial division that took place from 2 January 2022 to 1 January 2023.

Responding to the recipients' needs regarding the content of this publication, we will be grateful for any comments or suggestions that may contribute to a further improvement in the quality and development of the publication in subsequent editions.

Deputy Director of Programming,
Coordination of Statistical Surveys
and Registers Department
Ireneusz Budzyński

SPIS TREŚCI CONTENTS

Przedmowa	3
Preface	4
Objaśnienia znaków umownych i ważniejsze skróty.....	8
Symbols and main abbreviations	8
Wstęp	9
Introduction	10
Synteza.....	11
Executive summary.....	21
Uwagi metodologiczne	30
Methodological notes	31

Wykresy w tekście "Synteza"

Charts in text "Executive summary"

Wykres 1. Odsetek jednostek szczebla powiatowego, których powierzchnia zmieniła się wg stanu na 01.01.2023 r. względem 2022 r. do ogólnej liczby jednostek tego rodzaju wg województw.....	13
Chart 1. Share of powiat-level units which area has changed as of 1 january 2023 relative to 2022 to the total number of units of this type by voivodships	23
Wykres 2. Powierzchnia nowoutworzonych miast względem średniej powierzchni miast w polsce w 2023 r....	14
Chart 2. Area of newly created cities with the average area of cities in poland in 2023	24
Wykres 3. Liczba jednostek szczebla powiatowego, w których nastąpiła zmiana liczby ludności względem 2022 r. wg rodzaju zmiany i w przekroju województw	16
Chart 3. Number of powiat-level units with population change relative to 2022 by type of change and cross-section of voivodships	26
Wykres 4. Odsetek gmin, w których nastąpił przyrost liczby ludności względem 2022 r. wg rodzaju gminy	17
Chart 4. Share of gminas with population growth relative to 2022 by type of gmina	27
Wykres 5. Odsetek gmin, w których nastąpił ubytek liczby ludności względem 2022 r. wg rodzaju gminy.....	17
Chart 5. Share of gminas with population loss relative to 2022 by type of gmina	27

Mapy w tekście "Synteza"

Maps in text "Executive summary"

Mapa 1. Gminy i województwa objęte zmianami w podziale terytorialnym w 2023 r.	11
Map 1. Gminas and voivodships with territorial changes in 2023.....	21
Mapa 2. Przyrost lub ubytek powierzchni terenów wiejskich wg województw (2022 = 100)	15
Map 2. Increase or decrease in area of rural territories by voivodships (2022 = 100).....	25
Mapa 3. Przyrost lub ubytek gęstości zaludnienia w jednostkach szczebla powiatowego (2022 = 100)	19
Map 3. Population density growth or loss in powiat-level units (2022 = 100).....	28

Spis tablic dostępnych w formacie Excel

List of tables in Excel file

1. Powierzchnia, ludność oraz lokaty według województw
Area, population and ranking positions by voivodships
2. Powierzchnia, ludność oraz lokaty według powiatów i miast na prawach powiatu
Area, population and ranking positions by powiats and cities with powiat status
3. Powierzchnia i ludność powiatów i miast na prawach powiatu według województw
Area and population of powiats and cities with powiat status by voivodships
4. Powierzchnia i ludność według rodzaju gmin w przekroju województw
Area and population by the types of the gminas by voivodships
5. Powierzchnia i ludność w miastach oraz liczba miast powyżej 20 tys. mieszkańców według województw
Area and population in towns and number of towns with more than 20 thous. inhabitants by voivodships
6. Powierzchnia i ludność na terenach wiejskich oraz liczba miejscowości wiejskich według województw
Area and population on rural territories and number of rural localities by voivodships
7. Powiaty i miasta na prawach powiatu według powierzchni w przekroju województw
Powiats and cities with powiat status by area by voivodships
8. Gminy według powierzchni w przekroju województw
Gminas by area by voivodships
9. Miasta według powierzchni w przekroju województw
Towns by area by voivodships
10. Tereny wiejskie według powierzchni w przekroju województw
Rural territories by area by voivodships
11. Powiaty i miasta na prawach powiatu według powierzchni i liczby ludności
Powiats and cities with powiat status by area and population
12. Gminy według powierzchni i liczby ludności
Gminas by area and population
13. Przeciętna powierzchnia i liczba ludności w powiatach i miastach na prawach powiatu według województw
Average area and population in powiats and cities with powiat status by voivodships
14. Przeciętna powierzchnia i liczba ludności w gminach według województw
Average area and population in gminas by voivodships
15. Powiaty i miasta na prawach powiatu według gęstości zaludnienia w przekroju województw
Powiats and cities with powiat status by population density by voivodships
16. Gminy według gęstości zaludnienia w przekroju województw
Gminas by population density by voivodships
17. Miasta według gęstości zaludnienia w przekroju województw
Towns by population density by voivodships
18. Tereny wiejskie według gęstości zaludnienia w przekroju województw
Rural territories by population density by voivodships
19. Zestawienie liczby jednostek podziału terytorialnego według województw
Number of territorial division units by voivodships
20. Zmiany podziału terytorialnego w okresie od 02.01.2022 r. do 01.01.2023 r.
Changes in territorial division in period from 2 January 2022 to 1 January 2023

21. Powierzchnia, ludność oraz lokaty według gmin
Area, population and ranking positions by gminas
22. Powierzchnia, ludność oraz lokaty według miast
Area, population and ranking positions by towns
23. Największe i najmniejsze jednostki podziału terytorialnego
The biggest and the smallest units of territorial division

OBJAŚNIENIA ZNAKÓW UMOWNYCH I WAŻNIEJSZE SKRÓTY

SYMBOLS AND MAIN ABBREVIATIONS

Symbol Symbol	Opis Description
(-)	zjawisko nie wystąpiło magnitude zero
(0,0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05 magnitude not zero, but less than 0,05 of a unit
x	wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe not applicable
Znak (↑)	oznacza gminę o najwyższej wartości cechy indicates gmina with the highest value of characteristic
Znak (↓)	oznacza gminę o najniższej wartości cechy indicates gmina with the lowest value of characteristic

Skrót Abbreviation	Znaczenie Meaning
tys. thous.	tysiąc thousand
km ²	kilometr kwadratowy square kilometre
ha	hektar hectare
woj.	województwo voivodship
pow.	powiat powiat
m.st.	miasto stołeczne Capital City
M.st.	miasto stołeczne, na prawach powiatu Capital City, with powiat status
gm.	gmina gmina
m.	miasto (gmina miejska) town (urban gmina)
M.	miasto na prawach powiatu city with powiat status
m.n.p.p.	miasto na prawach powiatu city with powiat status
Dz. U.	Dziennik Ustaw Journal of Laws
poz.	pozycja item

WSTĘP

Niniejsza publikacja została opracowana w oparciu o dane i informacje wg stanu w dniu 1 stycznia 2023 r., pochodzące z następujących źródeł:

- rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 15 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad prowadzenia, stosowania i udostępniania krajowego rejestru urzędowego podziału terytorialnego kraju oraz związanych z tym obowiązków organów administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. z 1998 r. Nr 157, poz. 1031 z późn. zm.),
- dwóch rozporządzeń Rady Ministrów: z dnia 27 grudnia 2021 r. w sprawie ustalenia granic niektórych gmin (Dz. U. z 2021 r. poz. 2444) oraz z dnia 25 lipca 2022 r. w sprawie ustalenia granic niektórych gmin i miast oraz nadania niektórym miejscowościom statusu miasta (Dz. U. z 2022 r. poz. 1597),
- danych o powierzchni jednostek podziału terytorialnego kraju, udostępnianych przez Główny Urząd Geodezji i Kartografii na stronach: <https://dane.gov.pl> i <https://www.gov.pl/web/gugik/sprawozdania-i-zestawienia>,
- danych o liczbie ludności w poszczególnych jednostkach podziału terytorialnego kraju pozyskanych z Departamentu Badań Demograficznych GUS,
- danych o lokalizacji przejść granicznych, określonych w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji (Dz. U. 2022 poz. 2670), Obwieszczeniu Prezesa Rady Ministrów (Dz. U. 2023 poz. 518), Obwieszczeniu Ministra Spraw Wewnętrznych (M. P. 2015 poz. 636) oraz w decyzji Rady z dnia 6 grudnia 2007 r. w sprawie pełnego stosowania przepisów dorobku Schengen w Republice Czeskiej, Republice Estońskiej, Republice Łotewskiej, Republice Litewskiej, Republice Węgierskiej, Republice Malty, Rzeczypospolitej Polskiej, Republice Słowenii i Republice Słowackiej (Dz. U. Unii Europejskiej z dn. 8 grudnia 2007 r. L 323/34).

INTRODUCTION

This publication has been prepared basing on data and information as of 1 January 2023, from the following sources:

- Regulation of the Council of Ministers of 15 December 1998 on detailed principles of running, using and making available the territorial register and related to it obligations of the state administration agencies and the self-government entities (Journal of Law from 1998 No 157, item 1031 with amendments),
- Regulations of the Council of Ministers of 27 December 2021 (Journal of Law item 2444) on establishing the boundaries of some gminas and of 25 July 2022 (Journal of Law item 1597) on establishing the boundaries of some gminas and cities and granting certain localities the status of a city.
- data on the area of the units of territorial division of the country made available by the Head Office of Geodesy and Cartography on websites: <https://dane.gov.pl> and <https://www.gov.pl/web/gugik/sprawozdania-i-zestawienia>,
- data on population in particular units of territorial division obtained from the Demographic Surveys Department of Statistics Poland,
- data on location of border crossings, specified in the Regulations of the Minister of Interior and Administration (Journal of Law of 2022, item 2670), the Announcement of the Prime Minister (Journal of Law of 2023, item 518), the Announcement of the Minister of Interior (Official Journal of the Republic of Poland of 2015, item 636) as well as the Council Decision of 6 December 2007 on the full application of the provisions of the Schengen acquis in the Czech Republic, the Republic of Estonia, the Republic of Latvia, the Republic of Lithuania, the Republic of Hungary, the Republic of Malta, the Republic of Poland, the Republic of Slovenia and the Slovak Republic (Official Journal of the European Union of 8 December 2007 L 323/34).

SYNTEZA

Zmiany podziału terytorialnego

Według stanu w dniu 1 stycznia 2023 r. w Polsce jest 16 województw, 314 powiatów, 66 miast na prawach powiatu oraz 2 477 gmin: 302 miejskich (w tym 66 gmin mających również status miasta na prawach powiatu), 1 498 wiejskich i 677 miejsko-wiejskich.

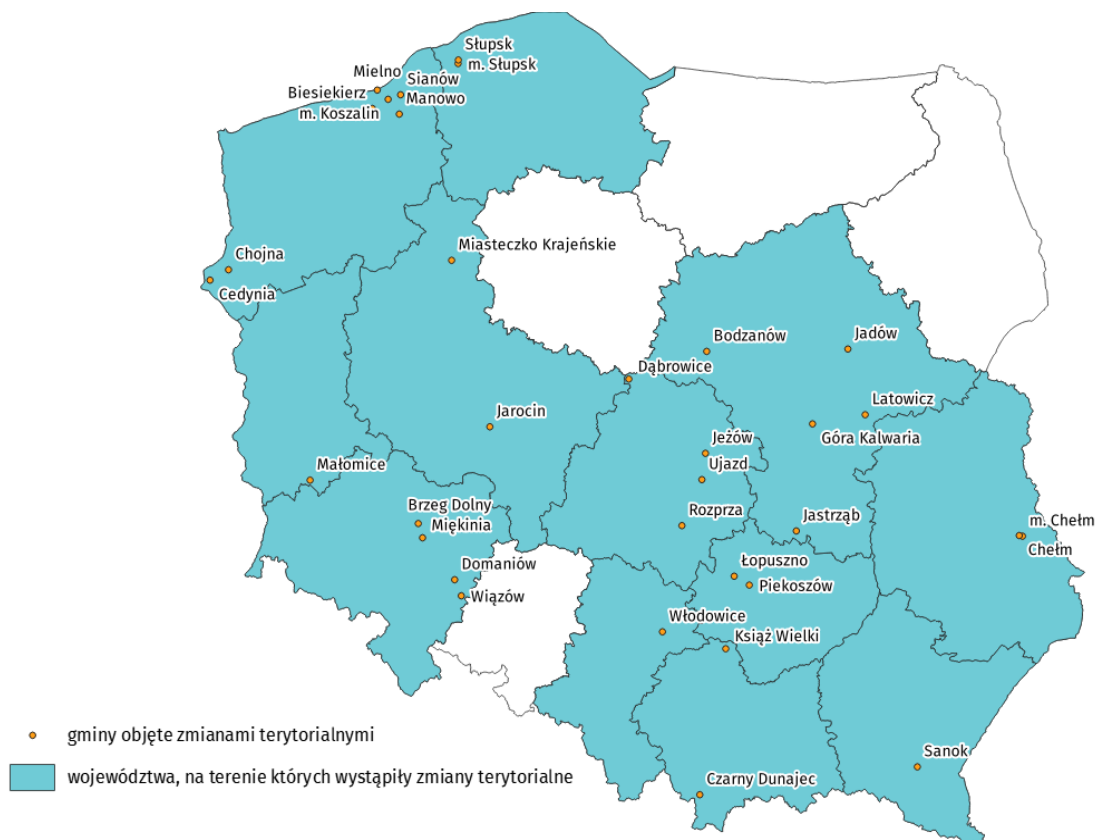
W podziale terytorialnym kraju z dniem 1 stycznia 2023 r. wprowadzone zostały zmiany o następującym charakterze:

- zmiana granic 13 gmin położonych w 5 województwach (dolnośląskim, lubelskim, podkarpackim, pomorskim i zachodniopomorskim); korekty granic niektórych gmin spowodowały zmiany granic jednostek wyższego rzędu: 5 powiatów i 3 miast na prawach powiatu;
- nadanie statusu miasta 15 miejscowości wiejskich w województwach:
  - dolnośląskim – Miękinia (pow. średzki),
  - łódzkim – Jeżów (pow. brzeziński), Dąbrowice (pow. kutnowski), Rozprza (pow. piotrkowski) i Ujazd (pow. tomaszowski),
  - małopolskim – Książ Wielki (pow. miechowski) i Czarny Dunajec (pow. nowotarski),
  - mazowieckim – Latowicz (pow. miński), Bodzanów (pow. płocki), Jastrząb (pow. szydłowiecki) i Jadów (pow. wołomiński),
  - śląskim – Włodowice (pow. zawierciański),
  - świętokrzyskim – Łopuszno i Piekoszów (pow. kielecki),
  - wielkopolskim – Miasteczko Krajeńskie (pow. pilski);
- zmiana granic 6 miast leżących na terenie gmin miejsko-wiejskich, położonych w 5 województwach (dolnośląskim, lubuskim, mazowieckim, wielkopolskim i zachodniopomorskim).

W efekcie powyższych zmian, w porównaniu z ubiegłym rokiem, wzrosła o 15 (do 677) liczba gmin miejsko-wiejskich i o 15 spadła liczba gmin wiejskich (jest ich 1 498). Liczba miast ogółem wzrosła o 15 nowoutworzonych jednostek (do 979).

Łącznie, wszystkie zmiany wprowadzone na 1 stycznia 2023 r. dotyczyły 12 województw. Graficzną prezentacją jednostek objętych zmianami w podziale terytorialnym jest poniższa mapa (Mapa 1).

Mapa 1. Gminy i województwa objęte zmianami w podziale terytorialnym w 2023 r.

Zmiany powierzchni jednostek podziału terytorialnego

W porównaniu do roku poprzedniego powierzchnia Polski zwiększyła się o 121 106 ha (z 31 272 030 ha do 31 393 136 ha). Wartość ta stanowi saldo przyrostu obserwowanego w woj. pomorskim (+121 109 ha) oraz spadku na poziomie 3 ha w woj. zachodniopomorskim.

Zmiana w powierzchni kraju jest związana, podobnie, jak w poprzednich latach, z dostosowaniem granic jednostek terytorialnych do linii podstawowej morza terytorialnego, wynikającym z rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 stycznia 2017 r. w sprawie szczegółowego przebiegu linii podstawowej, zewnętrznej granicy morza terytorialnego oraz zewnętrznej granicy strefy przyległej Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2017 r. poz. 183). Efektem implementacji przepisów ww. rozporządzenia jest wprowadzenie stosownych zmian do ewidencji gruntów i budynków (dalej: EGiB), która zgodnie z § 6 ust. 1 pkt. 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 16 lipca 2021 r. w sprawie państwowego rejestru granic i powierzchni jednostek podziałów terytorialnych kraju (Dz. U. z 2021 r. poz. 1373) stanowi podstawę dla aktualizacji danych państwowego rejestru granic i powierzchni jednostek podziałów terytorialnych kraju (dalej: PRG).

Zmiany w tym zakresie zostały dokonane w 2022 r. i w głównej mierze polegały na włączeniu Zatoki Puckiej oraz części Zatoki Gdańskiej do morskich wód wewnętrznych, podziale tych wód i przypisaniu ich w EGiB do jednostek podziału terytorialnego z nimi sąsiadujących. W rezultacie, w granicach woj. pomorskiego, w największym stopniu zmianami objęte zostały powiaty: pucki (+28 732 ha) i nowodworski (+24 003 ha) oraz miasta na prawach powiatu (dalej m.n.p.p.): Gdańsk (+41 713 ha), Gdynia (+25 631 ha) i Sopot (+1 040 ha).

Zmiany powierzchni województw wystąpiły również na obszarze woj. mazowieckiego (ubytek 9 ha) oraz woj. warmińsko-mazurskiego (przyrost 9 ha), jednak, zgodnie z informacją uzyskaną z Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii (dalej: GUGiK), były one efektem procesu uspoźniania powiatowych baz danych EGiB (prowadzonych w starostwach) oraz ogólnopolskiej bazy danych PRG, pozostającej w gestii GUGiK-u. Dla 12 jednostek powierzchnia pozostała niezmienną.

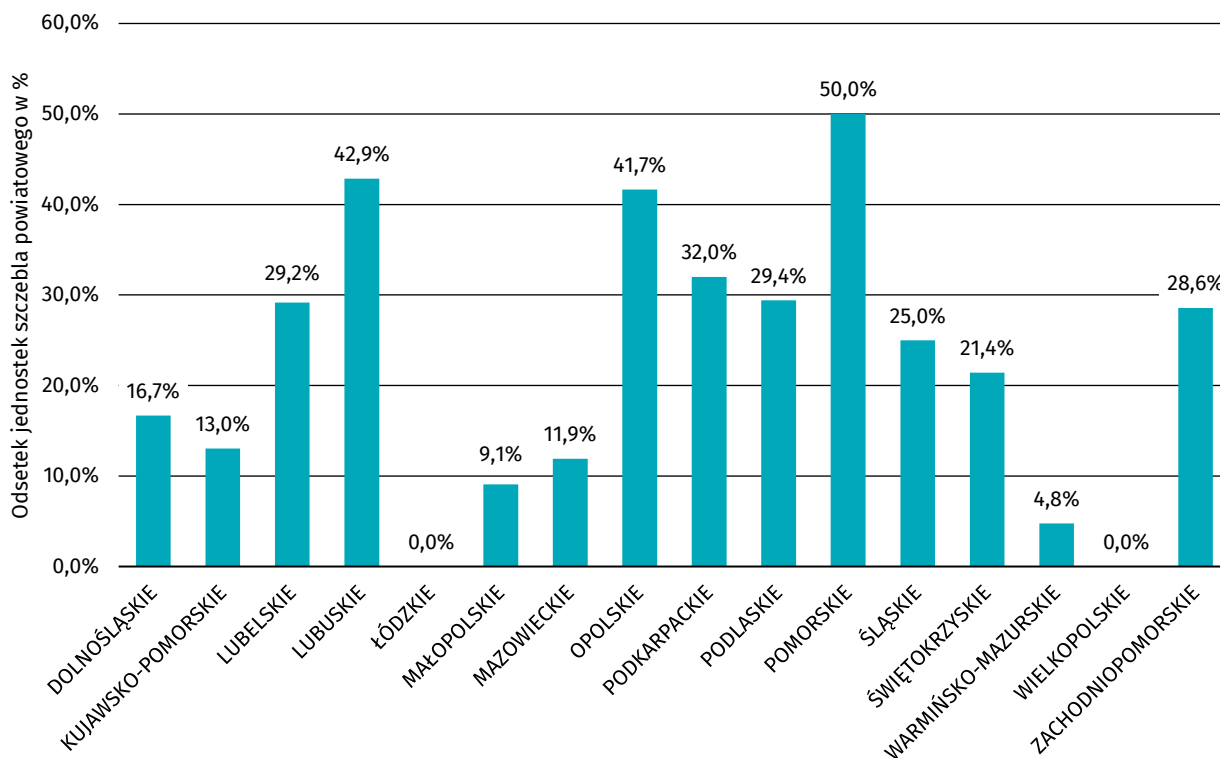
W stosunku do roku 2022, zmiany w powierzchni odnotowano również na poziomie powiatowym. Dla 30 jednostek odnotowano wzrost powierzchni a dla 37 spadek. Dla 247 powiatów ziemskich powierzchnia pozostała niezmienną. Największe zmiany dotyczyły ww. powiatów w woj. pomorskim tj. nowodworskiego i puckiego. Kolejne miały związek ze zmianami w podziale terytorialnym kraju, wprowadzonymi na podstawie przepisów zawartych w aktach prawnych, przytoczonych we Wstępie do niniejszej publikacji i dotyczyły powiatów: słupskiego w woj. pomorskim (-962 ha), koszalińskiego w woj. zachodniopomorskim (-723 ha) oraz chełmskiego w woj. lubelskim (-469 ha), a w mniejszym stopniu dwóch powiatów w woj. dolnośląskim tj. strzelińskiego (-6 ha) oraz oławskiego (+7 ha¹). Zmiana powierzchni w pozostałych powiatach jest efektem wspomnianego wyżej procesu uspoźniania powiatowych baz danych EGiB oraz bazy danych PRG, z wyłączeniem pow. wejherowskiego, w którym na zmiany mogły wpłynąć zarówno udział w procesie uspoźniania baz danych jak i jego nadmorskie położenie.

W przypadku miast na prawach powiatu, najbardziej znaczące zmiany w powierzchni (przyrost) dotyczą wymienionych już wyżej jednostek w woj. pomorskim tj. Gdańska, Gdyni i Sopotu, w związku z włączeniem w ich granice morskich wód wewnętrznych części Zatoki Gdańskiej oraz m.n.p.p. Słupsk w woj. pomorskim (+962 ha), m.n.p.p. Koszalin w woj. zachodniopomorskim (+723 ha) i m.n.p.p. Chełm w woj. lubelskim (+469 ha), które są wynikiem zmian administracyjnych i włączenia w ich granice obszarów z gmin położonych na terenie powiatów ziemskich. W grupie miast na prawach powiatu 1 jednostka tj. m.n.p.p. Świnoujście w woj. zachodniopomorskim, odnotowała spadek powierzchni o 4 ha. W sumie, 7 jednostek odnotowało wzrost powierzchni, 1 spadek, a dla 58 powierzchnia nie uległa zmianie względem 2022 r.

W sumie, 19,7% jednostek szczebla powiatowego w odniesieniu do ogólnej liczby tego rodzaju jednostek w Polsce odnotowało w 2023 r. zmiany w powierzchni. Odsetek tych jednostek w przekroju poszczególnych województw prezentuje poniższy wykres (Wykres 1).

¹ Różnica 1 ha w stosunku do powierzchni, która podlegała wymianie z pow. strzelińskim w ramach zmian administracyjnych może wynikać z jednoczesnego uspoźniania baz danych EGiB i PRG dla powiatu oławskiego.

Wykres 1. Odsetek jednostek szczebla powiatowego, których powierzchnia zmieniła się wg stanu na 01.01.2023 r. względem 2022 r. do ogólnej liczby jednostek tego rodzaju wg województw.

Zmiany powierzchni na szczeblu gminnym dotyczyły w 2023 r. jednostek każdego rodzaju. Ogółem zmiany powierzchni odnotowano w 157 gminach (spadek powierzchni w 77 jednostkach, a wzrost w 80), a w 2 320 gminach powierzchnia nie zmieniła się. Największe zmiany na poziomie gminnym, dotyczące wzrostu powierzchni miały miejsce w gminach woj. pomorskiego, tj. gminach miejskich: Gdańsk i Gdynia, będących jednocześnie miastami na prawach powiatu, gm. wiejskiej Stegna w pow. nowodworskim (+17 951 ha), gm. miejsko-wiejskiej Jastarnia w pow. puckim (+9 411 ha), gm. miejskiej Hel w pow. puckim (+7 246 ha) i gm. wiejskiej Sztutowo w pow. nowodworskim (+6 014 ha). Powyższe zmiany były w głównej mierze efektem opisanego wcześniej dostosowania granic jednostek terytorialnych do linii podstawowej morza terytorialnego w związku z włączeniem w ich granice morskich wód wewnętrznych Zatoki Puckiej i części Zatoki Gdańskiej. Największe spadki odnotowano dla gmin uczestniczących w zmianach administracyjnych tj. gm. wiejskiej Słupsk w pow. słupskim w woj. pomorskim (-962 ha), gm. miejsko-wiejskiej Mielno w pow. koszalińskim w woj. zachodniopomorskim (-669 ha), gm. wiejskiej Chełm w pow. chełmskim w woj. lubelskim (-469 ha) oraz gmin wiejskich Biesiekierz (-387 ha) i Manowo (-336 ha), obu położonych w pow. koszalińskim w woj. zachodniopomorskim, których tereny zostały włączone do m.n.p.p. Koszalin. Zmiany powierzchni na poziomie gminnym skutkowały wzrostem powierzchni gmin miejskich o 79 142 ha oraz gmin miejsko-wiejskich o 186 870 ha i spadkiem powierzchni gmin wiejskich o 144 906 ha.

Największy wzrost powierzchni gmin miejskich odnotowano w województwach: pomorskim (+77 845 ha) i zachodniopomorskim (+719 ha), natomiast największy spadek powierzchni wystąpił w woj. dolnośląskim (-1 ha). W 10 województwach powierzchnia gmin miejskich nie uległa zmianie.

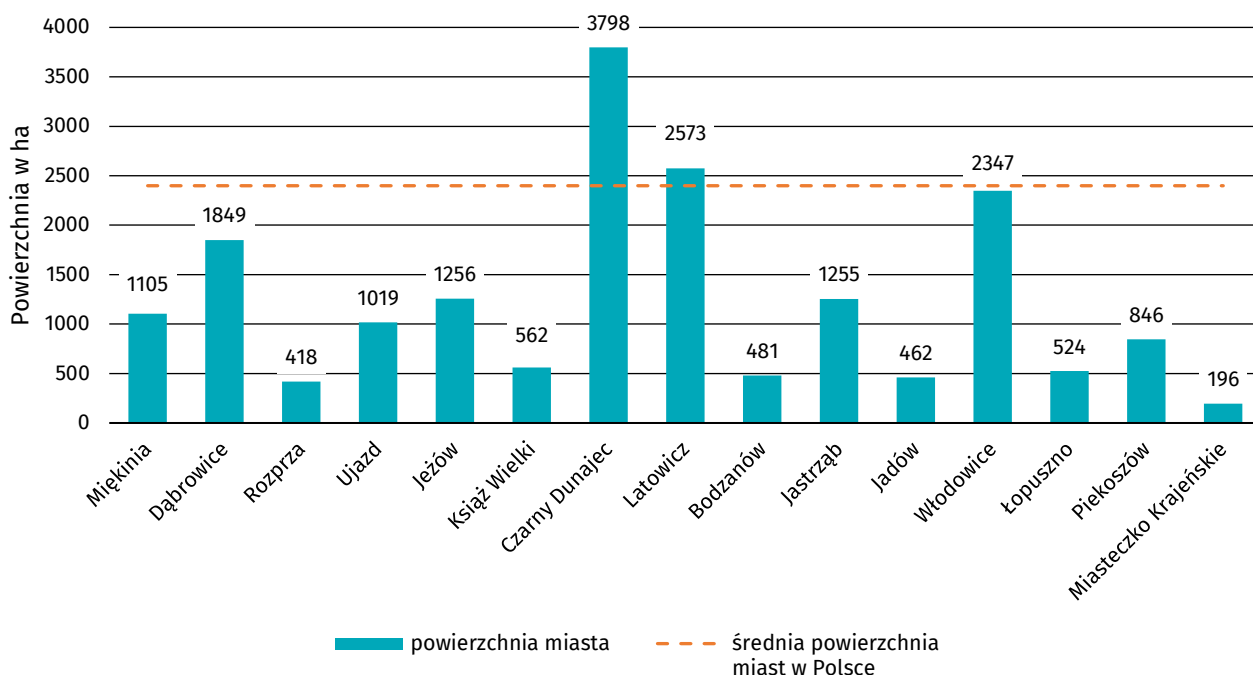
W grupie gmin miejsko-wiejskich odnotowano wzrost powierzchni w 13 województwach – największy wzrost wystąpił w woj. mazowieckim o 42 211 ha oraz w woj. łódzkim o 37 015 ha. Znaczący wpływ na ten wynik miała zmiana charakteru gmin z wiejskiego na miejsko-wiejski, w związku z nadaniem statusu miasta 4 miejscowościom w woj. mazowieckim (tj. Latowicz w pow. mińskim, Bodzanów w pow. płońskim, Jastrząb w pow. szydłowieckim i Jadów w pow. wołomińskim) i 4 miejscowościom w woj. łódzkim (tj. Dąbrowice w pow. kutnowskim, Rozprza w pow. piotrkowskim, Ujazd w pow. tomaszowskim i Jeżów w pow. brzezińskim). Natomiast największy (i jedyny) spadek dotyczył woj. podlaskiego (-2 ha). W województwach: lubuskim i opolskim w 2023 r. nie odnotowano zmian w powierzchni gmin miejsko-wiejskich.

Największy wzrost powierzchni gmin wiejskich wystąpił w woj. pomorskim (+31 880 ha). Natomiast największe spadki powierzchni odnotowano w województwach: mazowieckim o 42 220 ha oraz łódzkim o 37 015 ha.

W 3 województwach (lubuskim, opolskim i warmińsko-mazurskim) powierzchnia gmin wiejskich pozostała bez zmian względem 2022 r.

W porównaniu z rokiem 2022, bilans powierzchni miast wyniósł plus 100 341 ha. Wynika to w szczególności z dostosowania granic jednostek terytorialnych do linii podstawowej morza terytorialnego i zwiększenia powierzchni gmin miejskich położonych na obszarze objętym zmianą (76,6% udziału we wzroście) oraz z wprowadzenia z dniem 1 stycznia 2023 r. zmian w podziale terytorialnym kraju, polegających na utworzeniu 15 nowych miast o łącznej powierzchni 18 691 ha (18,6% udziału we wzroście). Największe wśród nich to Czarny Dunajec w pow. nowotarskim w woj. małopolskim (3 798 ha), a najmniejsze – Miasteczko Krajeńskie w pow. pilskim w woj. wielkopolskim (196 ha). Powierzchnia wszystkich nowoutworzonych miast wraz ze średnią powierzchnią miast w Polsce została zaprezentowana na wykresie poniżej (Wykres 2). Największy wzrost powierzchni miast odnotowano w woj. pomorskim (+79 822 ha), kolejne znaczące wzrosty wystąpiły w województwach: mazowieckim (+4 943 ha), łódzkim (+4 544 ha) i małopolskim (+4 360 ha). Nie odnotowano spadków powierzchni, a w 3 województwach (kujawsko-pomorskim, podlaskim i warmińsko-mazurskim) powierzchnia miast nie uległa zmianie.

Wykres 2. Powierzchnia nowoutworzonych miast względem średniej powierzchni miast w Polsce w 2023 r.

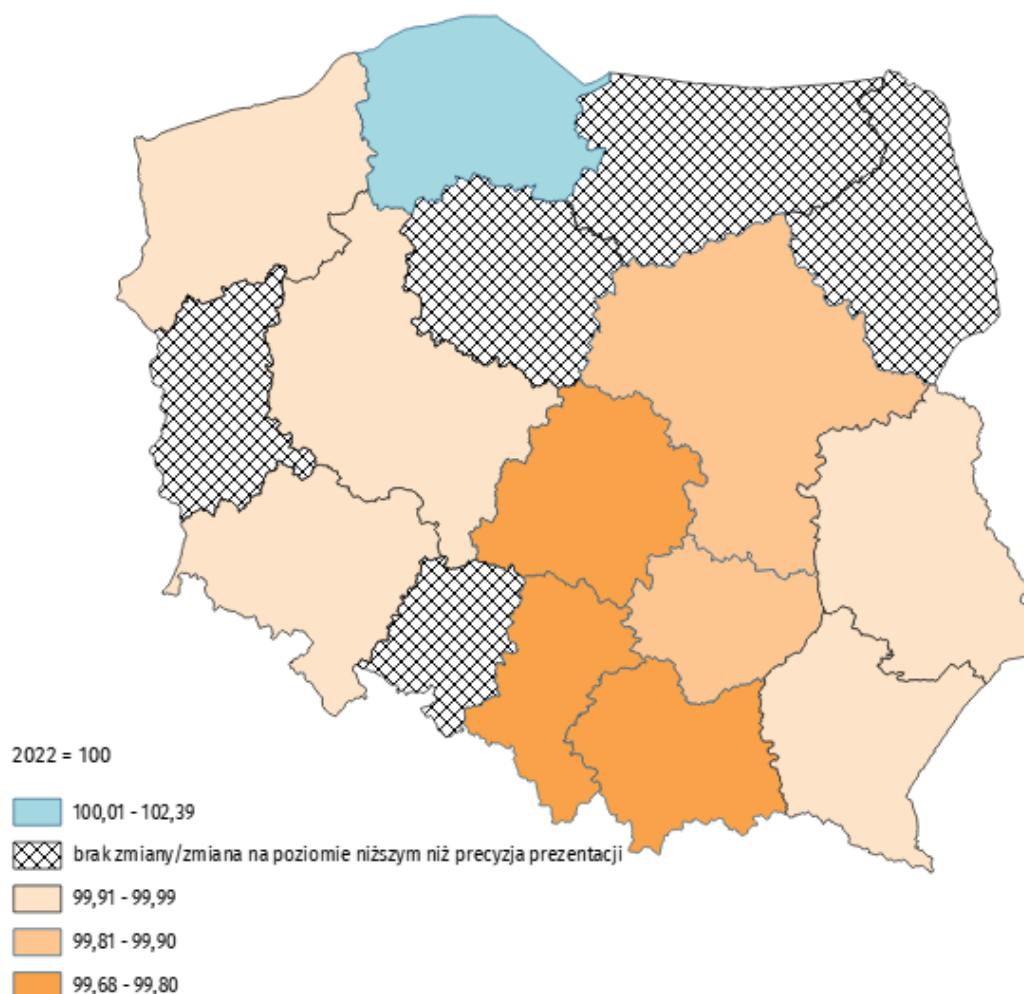
Odrębną grupę stanowią korekty granic miast w obrębie gmin miejsko-wiejskich, wynikające ze zmian w podziale terytorialnym, wprowadzonych na podstawie przepisów zawartych w aktach prawnych, przytoczonych we Wstępie do niniejszej publikacji. W tym roku dotyczyły one 6 jednostek, a największą z nich było przyłączenie 137 ha² z obszaru wiejskiego gm. Brzeg Dolny do miasta Brzeg Dolny w powiecie wołowskim w woj. dolnośląskim. Korekty granic miast w obrębie gmin miejsko-wiejskich, o których mowa wyżej, dotyczyły obszarów o łącznej powierzchni 448 ha.

Tereny wiejskie obejmujące gminy wiejskie i obszary wiejskie w gminach miejsko-wiejskich zajmują łącznie powierzchnię 29 043 621 ha, co stanowi 92,5% obszaru Polski. W roku 2023 r., pomimo zmniejszenia powierzchni terenów wiejskich w 12 województwach, będącego głównie wynikiem nadania statusu miasta dla 15 miejscowości, bilans zmian jest dodatni – przyrost powierzchni terenów wiejskich o 20 765 ha. Jest to spowodowane znacznym przyrostem terenów wiejskich w woj. pomorskim (+41 287 ha) w związku ze zmianami w zakresie dostosowania granic jednostek do linii podstawowej morza terytorialnego. Zmiany powierzchni terenów wiejskich względem 2022 r. dla poszczególnych województw zostały zaprezentowane na poniższej mapie (Mapa 2). Mimo wzrostu powierzchni terenów wiejskich w 2023 r., udział procentowy terenów wiejskich w ogólnej powierzchni kraju zmniejszył się nieznacznie względem roku ubiegłego, co związane jest z ogólnym wzrostem powierzchni kraju

² Zgodnie z danymi PRG, obszar miasta Brzeg Dolny zwiększył się o 137 ha, a jednocześnie obszar wiejski gminy zmniejszył się o 138 ha. Różnica 1 ha może wynikać z jednoczesnego uśredniania baz danych EGİB i PRG.

oraz powstaniem 15 nowych miast. Największy spadek powierzchni (wyrażony w wartościach bezwzględnych) dla terenów wiejskich wynoszący 4 952 ha wystąpił w woj. mazowieckim.

Mapa 2. Przyrost lub ubytek powierzchni terenów wiejskich wg województw (2022 = 100).

Pod względem powierzchni, jednostki podziału terytorialnego mają następujące lokaty:

- 16 województw od 1 do 16,
- 314 powiatów – od 1 do 314,
- 66 miast na prawach powiatu – od 1 do 65, gdyż Siedlce (woj. mazowieckie) i Leszno (woj. wielkopolskie) mają taką samą 61 lokatę (3 186 ha),
- 2 477 gmin – od 1 do 2 333, gdyż w 132 przypadkach jednakową pozycję miały po dwie gminy i w 6 przypadkach po trzy,
- 979 miast – od 1 do 851; w 97 przypadkach jednakową lokatę miały po dwa miasta, w 14 przypadkach po trzy miasta, a w 1 – cztery miasta.

Zmiany liczby ludności w jednostkach podziału terytorialnego

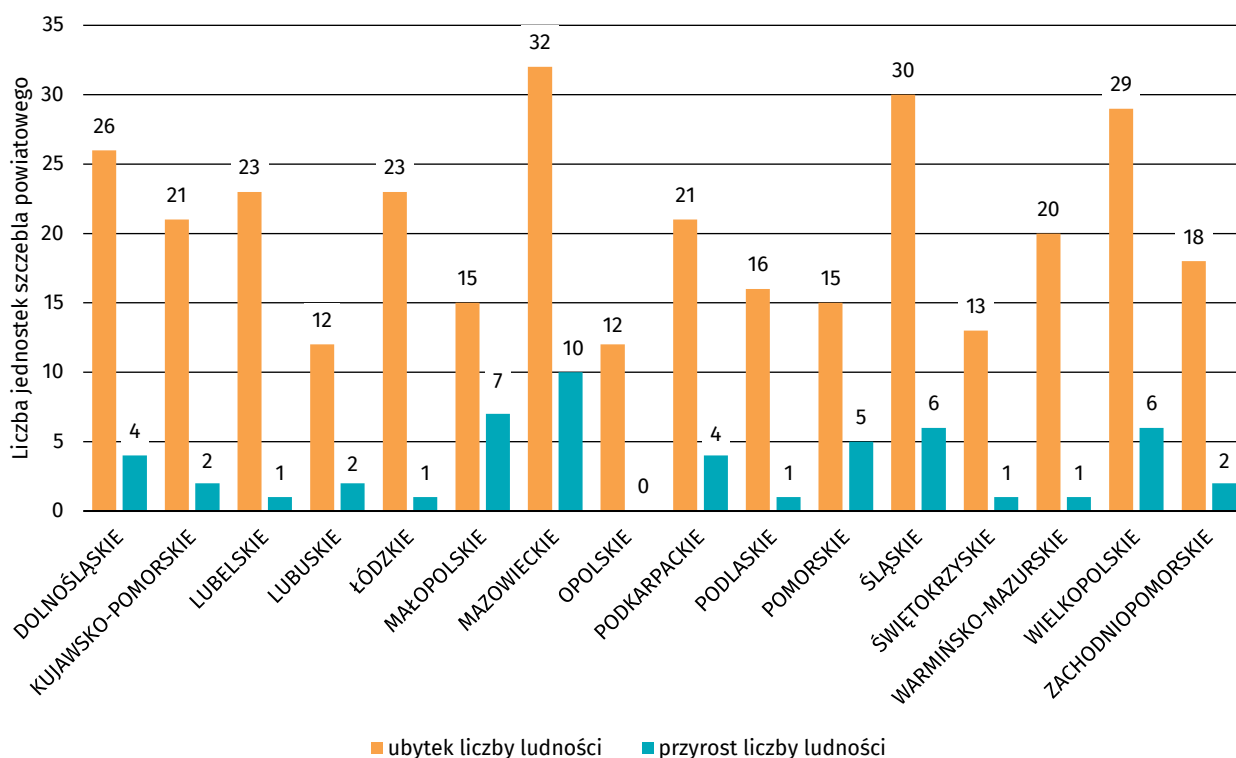
W porównaniu z poprzednim rokiem liczba ludności w Polsce zmniejszyła się o 141 377 osób. Liczba ta w odniesieniu do ubiegłorocznej, przyjmując rok poprzedni za 100 wyniosła 99,6. Odnosząc zmiany w liczbie ludności do poszczególnych województw, największy spadek ludności nastąpił w woj. śląskim (-29 245 osób, 99,3), a najmniejszy w woj. pomorskim (-419 osób, 99,98). Spadek liczby ludności odnotowano we wszystkich 16 województwach.

W grupie 314 powiatów, w porównaniu z 2022 rokiem, w 264 jednostkach nastąpił spadek liczby mieszkańców, w 49 jednostkach przyrost, a w jednym powiecie (pow. stargardzki, woj. zachodniopomorskie) liczba ludności nie zmieniła się. Największy spadek liczby ludności, powyżej 1 000 osób, wystąpił w 10 powiatach, z czego największy

w powiatach: koszalińskim w woj. zachodniopomorskim (-1 911 osób, 97,1) i łódzkim w woj. dolnośląskim (-1 834 osoby, 98,8). Natomiast największy przyrost ludności został odnotowany w pow. poznańskim w woj. wielkopolskim (+6 207 osób, 101,4). Następnymi w kolejności powiatami o dużym wzroście (powyżej 2 000 osób) są powiaty: wrocławski w woj. dolnośląskim (+3 921 osób, 102,2), wołomiński (+2 851 osób, 101,0) i piaseczyński (+2 686 osób, 101,3) w woj. mazowieckim oraz krakowski w woj. małopolskim (+2 182 osoby, 100,7) i kartuski w woj. pomorskim (+2 135 osób, 101,4). W ujęciu procentowym największy spadek liczby ludności odnotowano w powiatach: wspomnianym wyżej koszalińskim w woj. zachodniopomorskim (-1 911 osób, 97,1), hrubieszowskim w woj. lubelskim (-1 033 osoby, 98,2), hajnowskim w woj. podlaskim (-593 osoby, 98,5) oraz skarżyskim w woj. świętokrzyskim (-989 osób, 98,6) i łosickim w woj. mazowieckim (-404 osoby, 98,6). Procentowo najwięcej ludności przybyło w powiatach: wrocławskim w woj. dolnośląskim (+3 921 osób, 102,2), poznańskim w woj. wielkopolskim (+6 207 osób, 101,4) i w kartuskim w woj. pomorskim (+2 135 osób, 101,4).

Liczba ludności w stosunku do poprzedniego roku zmalała w 62 spośród 66 miast na prawach powiatu. Największy spadek nastąpił w mieście Łódź w woj. łódzkim (-6 416 osób, 99,0). Znaczący spadek odnotowały także miasta: Bydgoszcz w woj. kujawsko-pomorskim (-3 988 osób, 98,8) i Poznań w woj. wielkopolskim (-3 757 osób, 99,3). Największy wzrost, wystąpił w Koszalinie w woj. zachodniopomorskim (+1 245 osób, 101,2), na co w dużej mierze miały wpływ zmiany administracyjne polegające na włączeniu do miasta Koszalin część terenów z gmin Biesiekierz i Manowo w pow. koszalińskim. Poza ww., wzrost liczby ludności zanotowały jeszcze miasta: Rzeszów w woj. podkarpackim (+807 osób, 100,4), Kraków w woj. małopolskim (+699 osób, 100,1) oraz Gdańsk (+74 osoby, 100,02). Procentowo najwięcej ludności ubyło w miastach: Piotrków Trybunalski w woj. łódzkim (-1 006 osób, 98,5) i Chełm w woj. lubelskim (-865 osób, 98,5). Natomiast największy wzrost procentowy wystąpił w ww. Koszalinie. Liczba jednostek szczebla powiatowego (łącznie powiaty i miasta na prawach powiatu), w których wystąpiła zmiana liczby ludności względem 2022 r. została przedstawiona na poniższym wykresie (Wykres 3).

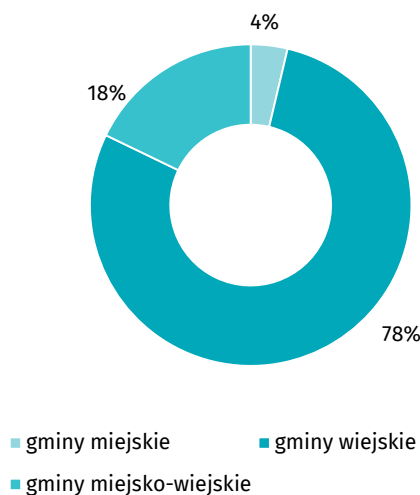
Wykres 3. Liczba jednostek szczebla powiatowego, w których nastąpiła zmiana liczby ludności względem 2022 r. wg rodzaju zmiany i w przekroju województw.

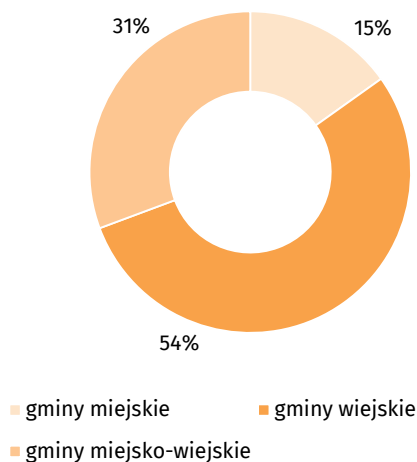
Porównując z rokiem poprzednim, w grupie 2 477 gmin spadek liczby mieszkańców nastąpił w 1 842 jednostkach (74,4% gmin). W 13 gminach liczba mieszkańców nie uległa zmianie, w pozostałych 622 jednostkach wystąpił wzrost liczby mieszkańców. Udział procentowy poszczególnych rodzajów gmin, w których odnotowano przyrosty lub spadki liczby ludności względem 2022 r., w odniesieniu do liczby gmin, w których nastąpił przyrost lub ubytek liczby ludności, został przedstawiony na wykresach poniżej (Wykres 4 dla przyrostu ludności, Wykres 5 dla ubytku ludności). Najwięcej osób ubyło w wymienionych wyżej jako miasta na prawach powiatu gminach miejskich: Łódź, Bydgoszcz oraz Poznań. Natomiast wzrost liczby ludności wystąpił w gminach: Lesznowola w pow. piaseczyńskim, woj. mazowieckie (+1 573 osoby, 104,5), Żukowo w pow. kartuskim, woj. pomorskie (+1 322 osoby, 102,7), w gminie miejskiej Koszalin ww. jako miasto na prawach powiatu oraz Marki w pow. wołomińskim, woj. mazowieckie (+1 223

osoby, 102,8). Łącznie wzrost liczby mieszkańców powyżej 1000 osób odnotowano w 9 jednostkach, w 24 gminach wzrost mieścił się w przedziale od 500 do 1000 osób, w pozostałych 589 gminach liczba ludności wzrosła o mniej niż 500 osób. Gminy, które odnotowały najwyższy spadek tj. powyżej 2000 osób to 9 jednostek, natomiast w przedziale ze spadkiem od 500 do 2000 osób znalazły się 62 gminy, a ze spadkiem poniżej 500 osób 1 771 gmin. Gminą, która zanotowała największy procentowy spadek liczby ludności jest gmina Manowo w pow. koszalińskim w woj. zachodniopomorskim (spadek o 1 031 osób, 84,8). Natomiast gminą, w której wystąpił najwyższy procentowy wzrost jest gm. Osielsko w pow. bydgoskim w woj. kujawsko-pomorskim (wzrost o 801 osób, 104,7).

Wykres 4. Odsetek gmin, w których nastąpił przyrost liczby ludności względem 2022 r. wg rodzaju gminy.

Wykres 5. Odsetek gmin, w których nastąpił ubytek liczby ludności względem 2022 r. wg rodzaju gminy.

Liczba ludności w miastach zmniejszyła się w porównaniu z poprzednim rokiem łącznie o 131 046 osób (99,4). W grupie 979 miast wzrost liczby mieszkańców odnotowano w 115 jednostkach (w rozliczeniu nie uwzględniono 15 nowoutworzonych miast), spadek w 843, a w 6 miastach: Bolimów w woj. łódzkim, Koszyce w woj. małopolskim, Nowe Miasto w woj. mazowieckim, Wodzisław w woj. świętokrzyskim oraz Dobra i Rakoniewice w woj. wielkopolskim liczba ludności nie uległa zmianie względem roku poprzedniego. W przekroju województw najwięcej ludności ubyło w miastach województw: śląskiego (-28 554 osoby, 99,1), wielkopolskiego (-14 316 osób, 99,2), kujawsko-pomorskiego (-12 492 osoby, 98,9), dolnośląskiego (-11 796 osób, 99,4) oraz woj. łódzkiego (-10 490 osób, 99,3). Liczba mieszkańców miast spadła we wszystkich województwach. Najmniej ludności ubyło w woj. małopolskim (-140 osób, 99,9). Największy przyrost liczby ludności odnotowano w Koszalinie i Rzeszowie, które zostały już wymienione w odniesieniu do miast na prawach powiatu oraz w Markach ww. w grupie gmin. Kolejne miasta, w których nastąpił największy wzrost to również wymieniony wyżej Kraków oraz miasto Ząbki w pow. wołomińskim w woj. mazowieckim (+688 osób, 101,6). Największy spadek liczby ludności odnotowano w miastach, które zostały wymienione jako miasta na prawach powiatu tj. Łódź, Bydgoszcz i Poznań. Największy procentowy spadek liczby ludności wystąpił w mieście Dziwnów w pow. kamieńskim w woj. zachodniopomorskim (-78 osób, 96,8) i Kleszczele w pow. hajnowskim w woj. podlaskim (-35 osób, 96,8), a największy wzrost w Siechnicach w pow. wrocławskim w woj. dolnośląskim (+374 osoby, 103,6).

Na terenach wiejskich odnotowano spadek liczby mieszkańców o 10 331 osób (99,9 w stosunku do ubiegłego roku). W ujęciu wojewódzkim ubytek nastąpił w 10 województwach, największe spadki odnotowano w woj. świętokrzyskim (-7 399 osób, 98,9), w woj. łódzkim (-5 973 osoby, 99,3) i w woj. lubelskim (-5 420 osób, 99,5). W pozostałych 6 województwach odnotowano przyrost, z czego najwięcej osób na terenach wiejskich przybyło w województwach: wielkopolskim (+7 863 osoby, 100,5) i pomorskim (+6 588 osób, 100,8).

Pod względem liczby ludności, jednostki podziału terytorialnego uzyskały następujące lokaty:

- 16 województw od 1 do 16,
- 314 powiatów od 1 do 313, gdyż powiaty: strzelecko-drezdenecki (woj. lubuskie) i łęczycki (woj. łódzkie) mają taką samą 245 lokatę (47 002 osób),
- 66 miast na prawach powiatu od 1 do 66,
- 2 477 gmin od 1 do 2298, gdyż w 148 przypadkach jednakową pozycję miały po dwie gminy, w 11 przypadkach po trzy jednostki i w 3 po cztery jednostki,

- 979 miast – od 1 do 950, gdyż w 27 przypadkach jednakową lokatę miały po dwa miasta, w 1 trzy miasta.

Gęstość zaludnienia

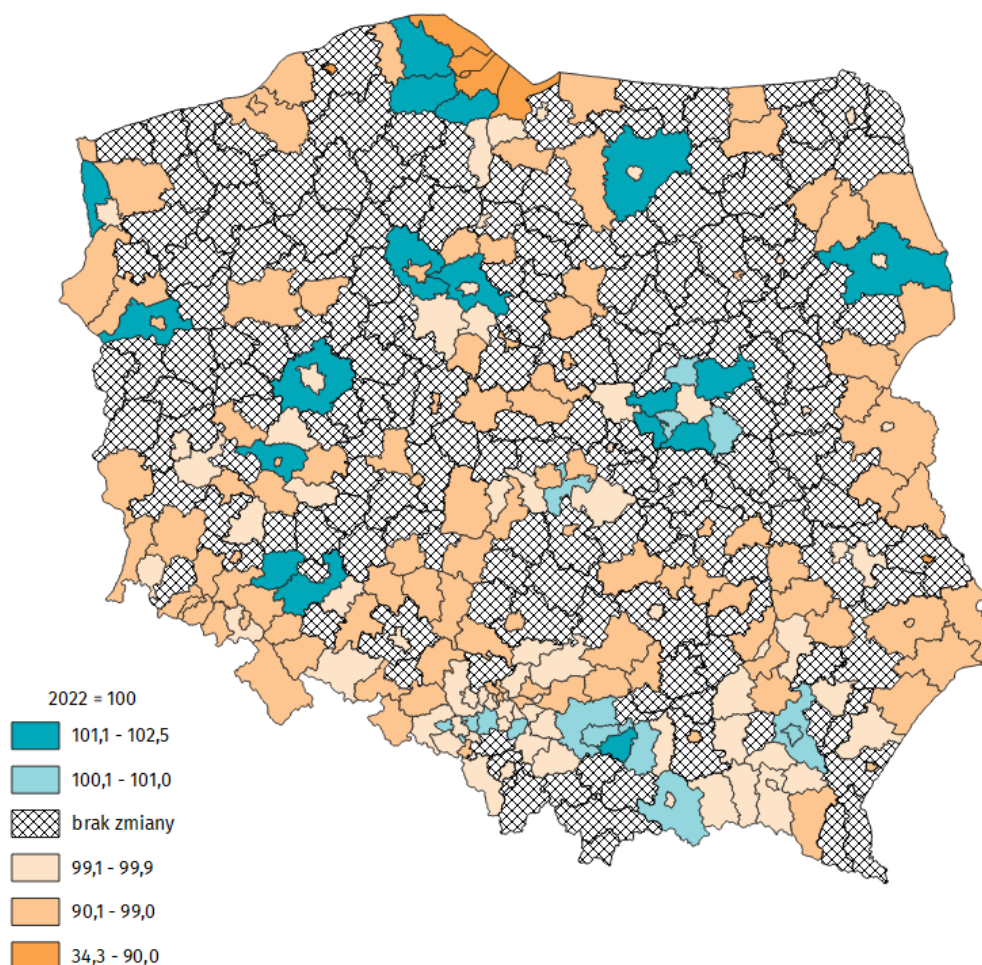
Gęstość zaludnienia w Polsce w porównaniu z poprzednim rokiem spadła i wynosi 120 osób na 1 km². Rok 2023 jest kolejnym po 2021 i 2022 r., w którym odnotowano spadek gęstości zaludnienia – od 2012 r. do 2020 r. gęstość zaludnienia nie podlegała zmianom i wynosiła 123 osoby na 1 km², pierwszy spadek do 122 osób na 1 km² nastąpił w 2021 r. (01.01.2021 r.), następny do 121 osób na 1 km² w 2022 r. (01.01.2022 r.) i kolejny do 120 osób na 1 km² w 2023 r. (01.01.2023 r.).

Podobnie jak w poprzednim roku, najwyższa gęstość zaludnienia wystąpiła w województwie śląskim i wyniosła 352 osoby na 1 km². Wysoki poziom tego wskaźnika, który nie uległ zmianie, odnotowano również w województwach: małopolskim (226 osób na 1 km²) i mazowieckim (155 osób na 1 km²). Do jednostek charakteryzujących się najniższą gęstością zaludnienia podobnie jak w roku 2022 zaliczają się województwa: podlaskie i warmińsko-mazurskie (po 57 osób na 1 km²) oraz woj. lubuskie (70 osób na 1 km²) – bez zmian w stosunku do 2022 roku. Zmiana gęstości zaludnienia względem poprzedniego roku na poziomie województw została odnotowana w 3 jednostkach, natomiast bez zmian pozostało 13 jednostek. Największa zmiana dotyczyła woj. pomorskiego w postaci spadku o 8 osób na 1 km². Pozostałe województwa w których nastąpił spadek liczby ludności, to: woj. śląskie, spadek o 3 osoby na 1 km² i województwo opolskie, spadek o 1 osobę km². Wzrost gęstości zaludnienia nie wystąpił w żadnym województwie.

W grupie powiatów największą gęstością zaludnienia odznacza się powiat pruszkowski w woj. mazowieckim (723 osoby na 1 km²). Kolejne miejsca pod względem gęstości zaludnienia tak, jak w roku ubiegłym zajęły dwa powiaty woj. śląskiego: powiat wodzisławski (527 osób na 1 km², spadek z 529 osób na 1 km²) oraz powiat mikołowski (428 osób na 1 km², wzrost z 427 osób na 1 km²). Najniższa gęstość zaludnienia wystąpiła w powiecie bieszczadzkim w woj. podkarpackim (18 osób na 1 km²) oraz w czterech powiatach woj. podlaskiego: sejneńskim (22 osoby na 1 km²), hajnowskim (24 osoby na 1 km²), monieckim oraz suwalskim (po 27 osób na 1 km²). Wśród wymienionych wyżej pięciu powiatów w 3 powiatach: bieszczadzkim, sejneńskim i suwalskim nie odnotowano zmian, natomiast w pow. hajnowskim i monieckim wystąpił spadek wskaźnika o 1 osobę na 1 km². Jednostką o największym spadku analizowanego wskaźnika w stosunku do roku poprzedniego jest ww. pow. pucki w woj. pomorskim (spadek o 50 osób na 1 km²) oraz powiat nowodworski także w woj. pomorskim (spadek o 14 osób na 1 km²), co jest efektem podziału morskich wód wewnętrznych Zatoki Puckiej i części Zatoki Gdańskiej i ich włączenia do przyległych jednostek. Wzrost gęstości zaludnienia wystąpił w 29 powiatach, brak zmiany względem poprzedniego roku miał miejsce w 165 powiatach, a spadek wartości wskaźnika odnotowano w 120 jednostkach powiatowych.

Wśród miast na prawach powiatu największy wskaźnik gęstości zaludnienia wystąpił w m.st. Warszawa w woj. mazowieckim 3 600 osób na 1 km² (spadek z 3 602 osób na 1 km²). Kolejne miejsca, pomimo odnotowanego spadku rozpatrywanego wskaźnika, zajmują miasta z woj. śląskiego: Świętochłowice (3 443 osoby na 1 km², spadek o 24 osoby na 1 km² względem roku poprzedniego) i Chorzów (3 059 osób na 1 km², spadek o 39 osób na 1 km²). Analogicznie jak w latach poprzednich, Świnoujście w woj. zachodniopomorskim pozostaje jednostką o najniższej gęstości zaludnienia wynoszącej 195 osób na 1 km² (spadek o 2 osoby na 1 km² w stosunku do roku poprzedniego). Biorąc pod uwagę zmiany gęstości zaludnienia, wzrost wskaźnika wystąpił w 2 spośród 66 miast na prawach powiatu tj. w mieście Rzeszów w woj. podkarpackim (wzrost o 6 osób na 1 km²) oraz w mieście Kraków w woj. małopolskim (wzrost o 2 osoby na 1 km²). W pozostałych 64 jednostkach wystąpił spadek gęstości zaludnienia. Największy spadek wskaźnika względem roku poprzedniego wystąpił w miastach na prawach powiatu położonych w województwie pomorskim, tj. w: Gdyni (spadek o 1 190 osób na 1 km², do 620 osób na 1 km²), Gdańsku (spadek o 1 117 osób na 1 km², do 712 osób na 1 km²) i Sopocie (spadek o 723 osób na 1 km², do 1 163 osób na 1 km²) i był wynikiem podziału morskich wód wewnętrznych Zatoki Puckiej i części Zatoki Gdańskiej. Duży spadek zanotowano również w Słupsku w woj. pomorskim (spadek o 382 osoby na 1 km², do 1 637 osób na 1 km²) oraz w mieście Chełm w województwie lubelskim (spadek o 217 osób na 1 km², do 1 450 osób na 1 km²) w związku z włączeniem od 1 stycznia 2023 r. w granice tych jednostek niezamieszkałych terenów z sąsiednich powiatów i ogólnym spadkiem liczby ludności w tych jednostkach. Przestrzenne rozmieszczenie zmian gęstości zaludnienia względem 2022 r. dla jednostek szczebla powiatowego prezentuje mapa poniżej (Mapa 3).

Mapa 3. Przyrost lub ubytek gęstości zaludnienia w jednostkach szczebla powiatowego (2022 = 100).

Najbardziej zaludnionymi miastami w Polsce, o gęstości zaludnienia powyżej 3 000 osób na 1 km², są miasta znajdujące się na terenie trzech województw: mazowieckiego (Ząbki – 4 100 osób na 1 km², Piastów – 3 997 osób na 1 km², Legionowo – 3 899 osób na 1 km², Warszawa – 3 600 osób na 1 km², Pruszków – 3 404 osoby na 1 km², Piaseczno – 3 205 osób na 1 km² i Mińsk Mazowiecki – 3 039 osób na 1 km²), śląskiego (Świętochłowice – 3 443 osoby na 1 km² i Chorzów – 3 059 osób na 1 km²) oraz wielkopolskiego (Swarzędz – 3 470 osób na 1 km²). Największa gęstość zaludnienia w tej grupie występuje w mieście Ząbki w pow. wołomińskim, w którym kolejny raz z rzędu w stosunku do roku poprzedniego odnotowano najwyższy wzrost tego wskaźnika (wzrost o 63 osoby na 1 km²).

Podobnie jak w roku poprzednim, najmniej zaludnionym miastem w Polsce jest Krynica Morska w woj. pomorskim w pow. nowodworskim (10 osób na 1 km², bez zmian w stosunku do roku ubiegłego). Odpowiednio na kolejnych pozycjach znajdują się dwa miasta woj. podlaskiego: Kleszczele w pow. hajnowskim (23 osoby na 1 km², spadek o 1 osobę w stosunku do roku ubiegłego), Suraz w pow. białostockim (29 osób na 1 km², bez zmian w stosunku do roku ubiegłego) oraz Hel w pow. puckim w woj. pomorskim (30 osób na 1 km², spadek o 97 osób na km²).

Gminą o największym wskaźniku gęstości zaludnienia jest ww. gmina miejska Ząbki. Kolejne najbardziej zaludnione gminy (ponad 3 000 osób na 1 km²) mają także charakter miejski. Są to opisane wyżej: Piastów (pow. pruszkowski), Legionowo (pow. legionowski), m. st. Warszawa, Pruszków (pow. pruszkowski) i Mińsk Mazowiecki (pow. miński) położone w woj. mazowieckim oraz położone w woj. śląskim miasta na prawach powiatu: Świętochłowice i Chorzów. Ponownie najbardziej zaludnioną gminą miejsko-wiejską jest gmina Wołomin w pow. wołomińskim w woj. mazowieckim (830 osób na 1 km², spadek o 3 osoby na 1 km²), zaś gminą wiejską gm. Buczkowice w pow. bielskim w woj. śląskim (578 osób na 1 km² – spadek 1 osobę na 1 km² względem 2022 r.). Kolejny rok gminą z najniższą gęstością zaludnienia jest gmina wiejska Lutowiska w powiecie bieszczadzkim, w woj. podkarpackim (4 osoby na 1 km² – bez zmian w stosunku do roku poprzedniego). Gęstość zaludnienia poniżej 20 osób na 1 km² odnotowano w 108 gminach. W tej grupie kolejny rok z rzędu 1 gmina – Krynica Morska ma charakter miejski, 16 to gminy miejsko-wiejskie. Najmniejszą gęstość zaludnienia w gminach o tym charakterze, 8 osób na 1 km², ponownie ma Nowe Warpno w pow. polickim, woj. zachodniopomorskie, a 91 jednostek to gminy wiejskie. Największy wzrost wskaźnika wystąpił w ww. gminie miejskiej Ząbki (o 63 osoby na 1 km²), a największy spadek (o 1 624 osoby na 1 km²) w gminie miejskiej Puck w woj. pomorskim.

Analogicznie do roku poprzedniego, gęstość zaludnienia terenów wiejskich, na które składa się 1 498 gmin wiejskich i 677 obszarów wiejskich w gminach miejsko-wiejskich – wynosi 53 osoby na 1 km². Jest ona najwyższa w województwach: małopolskim (132 osoby na 1 km²) i śląskim (123 osoby na 1 km²). Najniższa gęstość zaludnienia wynosząca poniżej 30 osób na 1 km² w 2023 r. wystąpiła w czterech województwach: podlaskim, warmińsko-mazurskim, zachodniopomorskim i lubuskim.

Jednostki o najwyższych i najniższych wartościach cech

W części tabelarycznej, w tablicy 23 znajdują się szczegółowe informacje o jednostkach podziału terytorialnego o najwyższych oraz najniższych wartościach cech. Uwzględniony został podział zarówno pod względem powierzchni (część tablicy „A”), jak i pod względem liczby ludności (w części „B”). Tablica zawiera również informację o lokatach poszczególnych jednostek podziału terytorialnego na poziomie województw, powiatów, miast na prawach powiatu, gmin (miejskich, wiejskich oraz miejsko-wiejskich) i miast (również miast w gminach miejsko-wiejskich).

Największym województwem pod względem powierzchni jest woj. mazowieckie (3 555 871 ha), natomiast najmniejszym jest woj. opolskie (941 160 ha). Największym powiatem pod tym względem jest pow. białostocki w woj. podlaskim (297 656 ha), najmniejszym zaś pow. bieruńsko-lędziński w woj. śląskim (15 814 ha). Miasto Gdańsk jest największym pod względem powierzchni (68 300 ha) miastem na prawach powiatu i jednocześnie największą gminą, gminą miejską i miastem, najmniejszym miastem pod tym względem jest natomiast m. Świętochłowice w woj. śląskim (1 330 ha). Najmniejszą gminą z całej zbiorowości gmin pod względem powierzchni jest gm. Górowo Iławeckie w pow. bartoszyckim w woj. warmińsko-mazurskim (332 ha).

Podobnie jak w przypadku powierzchni, największym pod względem liczby ludności województwem jest woj. mazowieckie (5 510 612 osób), najmniejszym jest woj. opolskie (942 441 osób). W przypadku powiatów, największą liczbą ludności charakteryzuje się pow. poznański w woj. wielkopolskim (442 680 osób), zaś najmniejszą pow. sejneński w woj. podlaskim (18 802 osoby). M.st. Warszawa jest jednocześnie najludniejszym miastem na prawach powiatu, gminą, gminą miejską i miastem (1 861 975 osób). Najmniej zaludnionym miastem na prawach powiatu jest Sopot w woj. pomorskim (32 276 osób), gminą – Krynica Morska w pow. nowodworskim w woj. pomorskim (1 173 osoby), a miastem – Opatowiec w pow. kazimierskim w woj. świętokrzyskim (317 osób).

Przejścia graniczne

Gminy, w których zlokalizowane są ogólnodostępne przejścia graniczne zostały wyszczególnione w tablicy 21. W porównaniu z poprzednim rokiem nie zanotowano zmian dotyczących ich liczby czy lokalizacji. Przejścia graniczne zostały podzielone na 3 rodzaje, i otrzymały następujące oznaczenia literowe:

- a – zlokalizowane na terenie portów lotniczych,
- b – zlokalizowane w obrębie portów morskich,
- c – ogólnodostępne przejścia graniczne (do przekraczania granicy na podstawie paszportów i innych uprawniających do tego dokumentów).

Powszechnie używana nazwa przejścia granicznego, wymieniona w przepisach prawnych, do których znajduje się odwołanie we Wstępie niniejszej publikacji, nie musi być tożsama z jednostką terytorialną, na terenie której faktycznie zlokalizowane jest dane przejście graniczne (dotyczy to lotniczych przejść granicznych).

Nie oznaczono gmin, na terenie których zlokalizowane są przejścia graniczne, przeznaczone wyłącznie dla małego oraz uproszczonego ruchu granicznego, które można przekraczać na podstawie odpowiednich dokumentów.

Zgodnie z przywołanym we Wstępie układem z Schengen granice Polski z: Niemcami, Czechami, Słowacją i Litwą stały się wewnętrznymi granicami Unii Europejskiej. Z tego powodu, w tablicy 21 wyszczególniono wyłącznie istniejące posterunki graniczne, na terenach gmin znajdujących się przy granicach państwowych Polski z: Rosją (w 4 gminach), Białorusią (w 9 gminach) oraz Ukrainą (w 11 gminach).

EXECUTIVE SUMMARY

Changes in territorial division

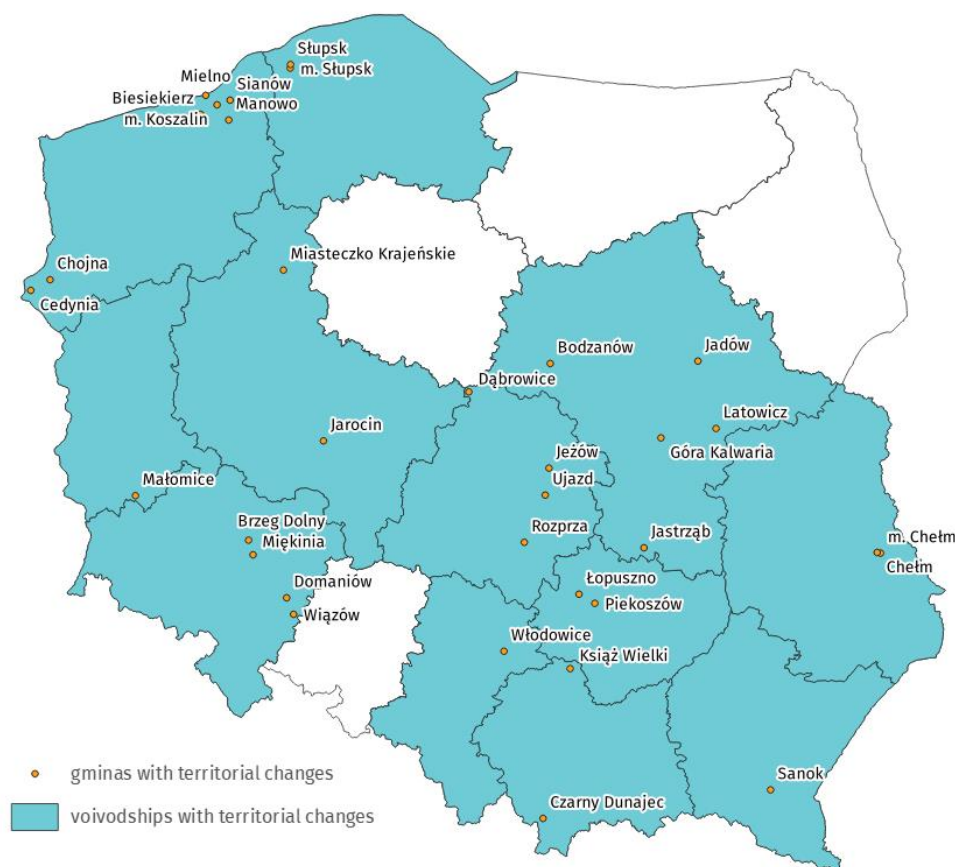
As of 1 January 2023, there are 16 voivodships, 314 powiats, 66 cities with powiat status and 2,477 gminas in Poland: 302 urban gminas (including 66 gminas also having powiat status), 1,498 rural and 677 urban-rural.

In the territorial division of the country, as of 1 January 2023, the following changes were introduced:

- changing the boundaries of 13 gminas located within 5 voivodships (dolnośląskie, lubelskie, podkarpackie, pomorskie and zachodniopomorskie); changes of the boundaries of some gminas caused changes in the boundaries of higher-order units: 5 powiats and 3 cities with powiat status;
- granting the city status to 15 rural localities in the following voivodships:
  - dolnośląskie – Miękinia (średzki powiat),
  - łódzkie – Jeżów (brzeziński powiat), Dąbrowice (kutnowski powiat), Rozprza (piotrkowski powiat) and Ujazd (tomaszowski powiat),
  - małopolskie – Książ Wielki (miechowski powiat) and Czarny Dunajec (nowotarski powiat),
  - mazowieckie – Latowicz (miński powiat), Bodzanów (płocki powiat), Jastrząb (szydłowiecki powiat) and Jadów (wołomiński powiat),
  - śląskie – Włodowice (zawierciański powiat),
  - świętokrzyskie – Łopuszno and Piekoszów (kielecki powiat),
  - wielkopolskie – Miasteczko Krajeńskie (pilski powiat);
- changing boundaries of 6 towns located within urban-rural gminas in 5 voivodships (dolnośląskie, lubuskie, mazowieckie, wielkopolskie and zachodniopomorskie).

In total, all changes introduced on 1 January 2023 concerned 12 voivodships. Units affected by the changes in the territorial division are presented in the map below (Map 1).

Map 1. Gminas and voivodships with territorial changes in 2023.

Changes in area of territorial division units

Comparing to the previous year, area of Poland increased by 121,106 ha (from 31,272,030 ha to 31,393,136 ha). This value is the balance of the increase observed in pomorskie voivodship (+121,109 ha) and the decrease at the level of 3 ha in zachodniopomorskie voivodship.

Change in the area of the country is related, as in previous year, to adjusting the boundaries of territorial units to the baseline of the territorial sea, resulting from the Regulation of the Council of Ministers of 13 January 2017 on the detailed course of the baseline, the external border of the territorial sea and the external border of the adjacent zone of the Republic of Poland (Journal of Laws of 2017, item 183). The effect of the implementation of regulation mentioned above is the introduction of appropriate changes to the land and building register (hereinafter: EGiB), which, in accordance with section 6(1)(3) of the Regulation of the Council of Ministers of 16 July 2021 on the national register of boundaries and areas of territorial division units of the country (Journal of Laws of 2021, item 1373). is the basis for updating the data of the national register of boundaries and areas of territorial division units of the country (hereinafter: PRG).

Changes in this regard were introduced in 2022, and mainly consisted in including the Bay of Puck and part of the Bay of Gdańsk in internal sea waters, dividing these waters and assigning them in the EGiB to territorial division units adjacent to them. As a result, within the borders of pomorskie voivodship, the greatest changes were made to pucki powiat (+28,732 ha) and nowodworski powiat (+24,003 ha) and cities with powiat status (hereinafter referred to as m.n.p.p.): Gdańsk (+41,713 ha), Gdynia (+25,631 ha) and Sopot (+1,040 ha).

Changes in the area of voivodships also occurred in mazowieckie voivodship (a loss of 9 hectares) and warmińsko-mazurskie voivodship (an increase of 9 hectares), but, according to information obtained from the Head Office of Geodesy and Cartography on (hereinafter: GUGiK), these were the result of the process of making the EGiB databases (maintained in powiat offices) and the nationwide PRG database, under the responsibility of the GUGiK. For 12 units, the area remained unchanged.

Compared to 2022, changes in area were also noted at the powiat level. For 30 units there was an increase in area and for 37 a decrease. For 247 powiaty, the area remained unchanged. The largest changes were related to powiaty in pomorskie voivodship mentioned above, i.e. nowodworski and pucki. Others were related to changes in the territorial division of the country, introduced on the basis of the provisions contained in the legal acts cited in the Introduction to this publication, and concerned słupski powiat in pomorskie voivodship (-962 ha), koszaliński in zachodniopomorskie voivodship (-723 ha) and chełmski in lubelskie voivodship (-469 ha), and to a lesser extent two powiaty in dolnośląskie voivodship, i.e. strzeliński (-6 ha) and oławski (+7 ha³). The change in area in the remaining districts is a result of the aforementioned process of aligning the EGiB and PRG databases, with the exception of wejherowski powiat, where the changes may have been influenced by both participation in the database alignment process and its coastal location.

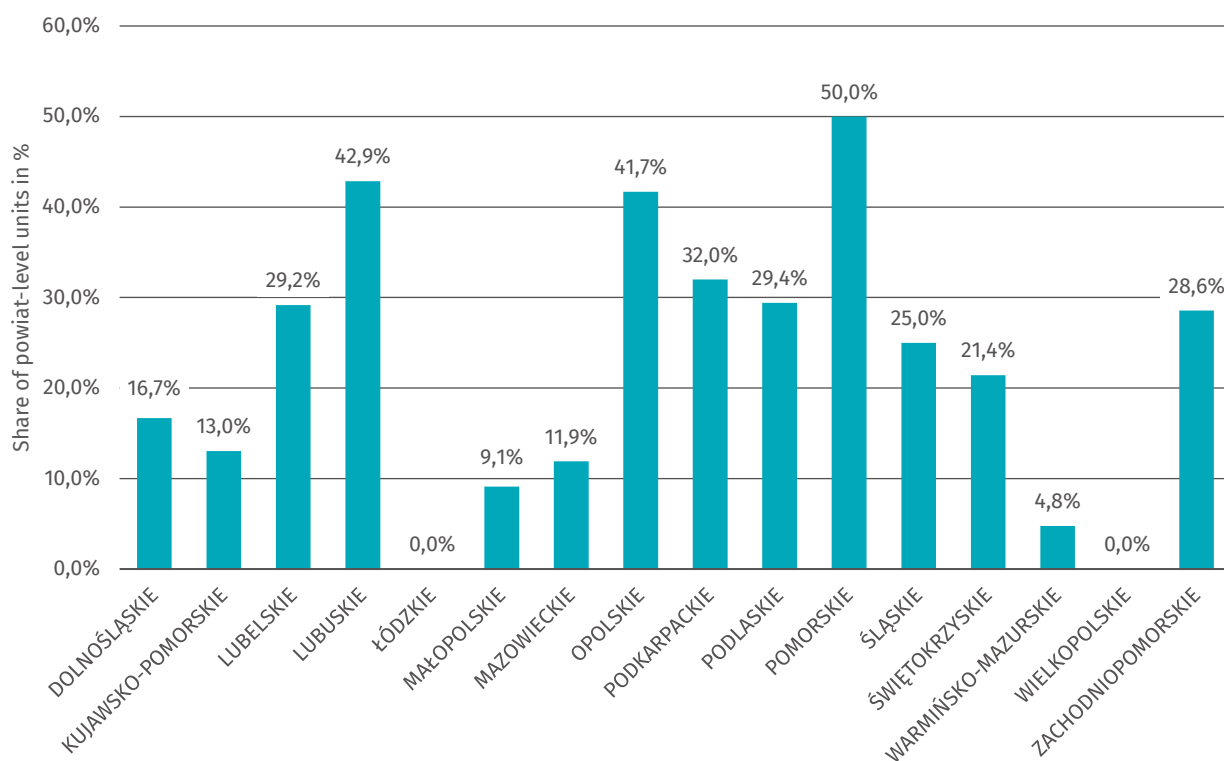
In the case of cities with powiat status, the most significant changes in area (increase) concern the already mentioned units in pomorskie voivodship, i.e. Gdańsk, Gdynia and Sopot, due to the inclusion within their boundaries of internal sea waters of parts of the Bay of Gdańsk and m.n.p.p. Słupsk in pomorskie voivodship (+962 ha), m.n.p.p. Koszalin in zachodniopomorskie voivodship (+723 ha) and m.n.p.p. Chełm in lubelskie voivodship (+469 ha), which are the result of administrative changes and the inclusion in their boundaries of areas from gminas located in the territory of the country's powiaty. In the group of cities with powiat status, 1 unit, i.e. m.n.p.p. Świnoujście in zachodniopomorskie voivodship, recorded a decrease in area of 4 hectares. In total, 7 units recorded an increase in area, 1 a decrease, and for 58 the area did not change in relation to 2022.

In total, 19.7% of powiat-level units in relation to the total number of such units in Poland recorded changes in area in 2023. The percentage of these units by voivodship is presented in the chart below (Chart 1).

---

³ The difference of 1 hectare from the area that was exchanged with strzeliński powiat as part of administrative changes may be due to the simultaneous alignment of the EGiB and PRG databases for oławski powiat.

Chart 1. Share of powiat-level units which area has changed as of 1 January 2023 relative to 2022 to the total number of units of this type by voivodships.

Changes in area at the gmina level affected units of every type in 2023. In total, changes in area were recorded in 157 gminas (a decrease in area in 77 units, and an increase in 80), and in 2,320 gminas the area did not change. The largest changes at the gmina level, concerning the increase in area, took place in the gminas of pomorskie voivodship, i.e. the urban gminas Gdańsk and Gdynia, which are also cities with powiat status, the rural gmina Stegna in nowodworski powiat (+17,951 ha), the urban-rural gmina Jastarnia in pucki powiat (+9,411 ha), the urban gmina Hel in pucki powiat (+7,246 ha) and the rural gmina Sztutowo in nowodworski powiat (+6,014 ha). The above changes were mainly the result of the previously described adjustment of the boundaries of territorial units to the baseline of the territorial sea in connection with the inclusion in their boundaries of internal sea waters covering the Bay of Puck and part of the Bay of Gdańsk. The largest decreases were recorded for gminas participating in the administrative changes, i.e., the rural gmina Słupsk in słupski powiat in pomorskie voivodship (-962 ha), the urban-rural gmina Mielno in koszaliński powiat in zachodniopomorskie voivodship (-669 ha), the rural gmina Chełm in chełmski powiat in lubelskie voivodship (-469 ha), and the rural gminas Biesiekierz (-387 ha) and Manowo (-336 ha), both located in koszaliński powiat in zachodniopomorskie voivodship, whose areas were incorporated into m.n.p.p. Koszalin. Changes in area at the gmina level resulted in an increase in the area of urban gminas by 79,142 ha and urban-rural gminas by 186,870 ha and a decrease in the area of rural gminas by 144,906 ha.

According to area of urban gminas, the greatest increase occurred in pomorskie voivodship (+77,845 ha) and in zachodniopomorskie voivodship (+719 ha), while the greatest decrease in dolnośląskie voivodship (-1 ha).

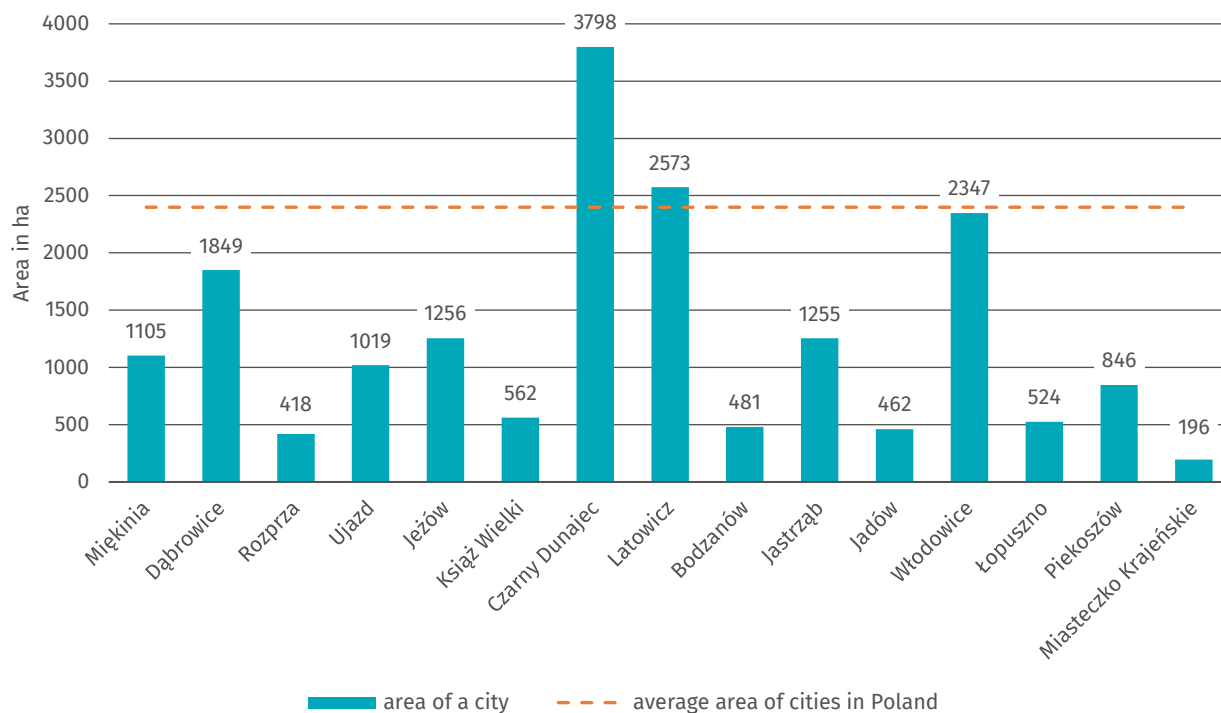
In the group of urban-rural gminas, the largest increase occurred in mazowieckie and łódzkie voivodships (accordingly by 42,211 ha and 37,015 ha), which was closely related to changes in the character of gminas (from rural to urban-rural) in those voivodships: 4 gminas in mazowieckie and 4 in łódzkie voivodship.

The largest increase in the area of rural gminas occurred in pomorskie voivodship (+31,880 ha). In contrast, the largest decreases in area were recorded in mazowieckie voivodship by 42,220 ha and łódzkie voivodship by 37,015 ha. In 3 voivodships (lubuskie, opolskie and warmińsko-mazurskie), the area of rural gminas remained unchanged relative to 2022.

Comparing to 2022, the balance of urban area amounted to plus 100,341 ha. This is due, in particular, to the adjustment of territorial unit boundaries to the territorial sea baseline and the increase in the area of urban gminas located in the area of change (76.6% share of the increase), as well as the introduction of changes in the territorial division of the country as of January 1, 2023, involving the creation of 15 new cities with a total area of

18,691 hectares (18.6% share of the increase). The largest city from newly created is Czarny Dunajec located in nowotarski powiat in małopolskie voivodship (3,798 ha), while the smallest is Miasteczko Krajeńskie in pilski powiat in wielkopolskie voivodship (196 ha). The area of all newly created cities with the average area of cities in Poland is presented in the Chart 2. The largest increase in the area of cities was recorded in pomorskie voivodship (+79,822 ha), with further significant increases in mazowieckie (+4,943 ha), łódzkie (+4,544 ha) and małopolskie (+4,360 ha) voivodships.

Chart 2. Area of newly created cities with the average area of cities in Poland in 2023.

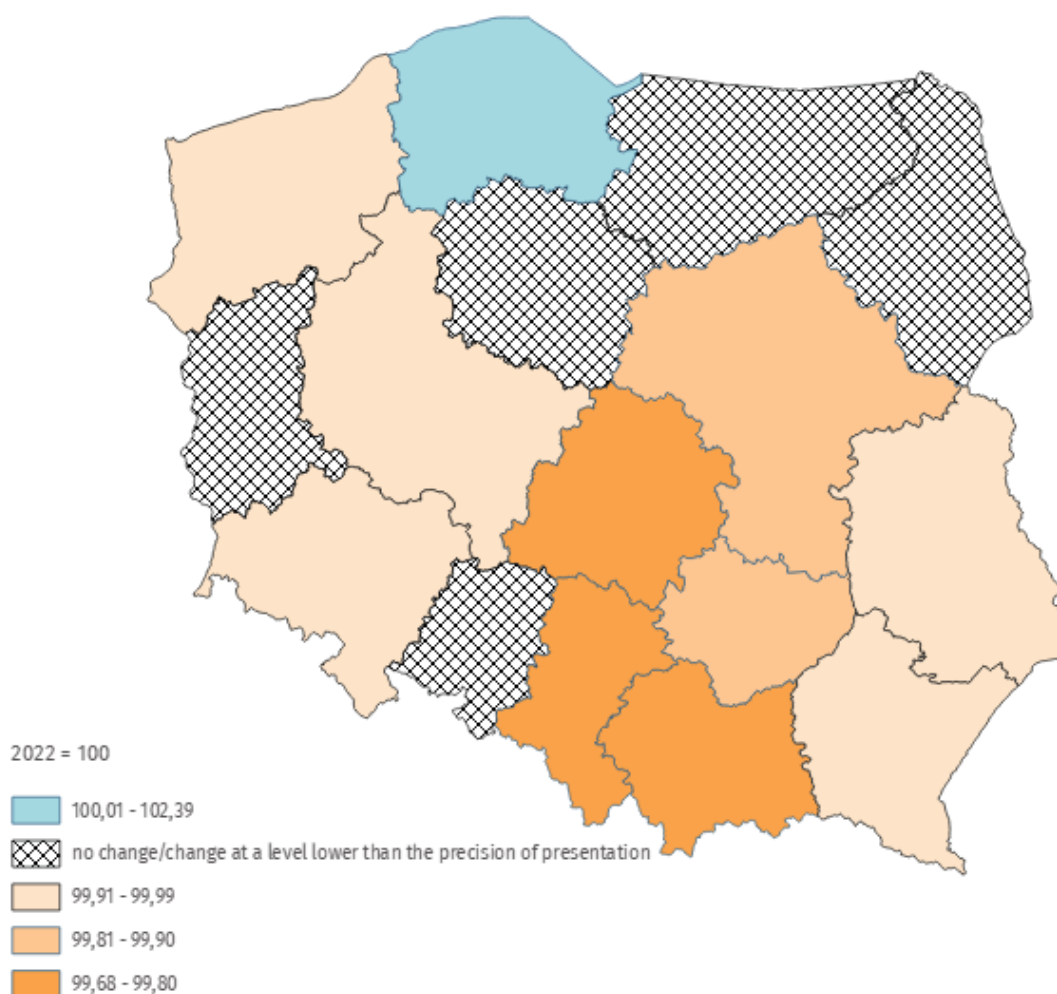

Considering changes in town borders within urban-rural gminas, the largest occurred in Brzeg Dolny in wołowski powiat in dolnośląskie voivodship, where area of 137 ha⁴ were transferred from rural area to town.

In 2023, despite a decrease in the area of rural areas in 12 voivodships, mainly resulting from the granting of city status to 15 localities, the balance of changes is positive - an increase in the area of rural areas by 20,765 hectares. This is due to a significant increase in rural areas in pomorskie voivodship (+41,287 ha) due to changes in the adjustment of unit boundaries to the territorial sea baseline. Changes in the area of rural areas relative to 2022 are presented in the map below (Map 2). Despite the increase in the area of rural areas in 2023, the percentage of rural areas in the total area of the country decreased slightly from last year, due to the overall increase in the country's area and the establishment of 15 new cities. The largest decrease in area (expressed in absolute terms) for rural areas of 4,952 hectares occurred in mazowieckie voivodship.

⁴ According to PRG data, the area of the city of Brzeg Dolny increased by 137 ha, while the rural area of the gmina decreased by 138 ha. The difference of 1 hectare may be due to the simultaneous alignment of the EGIB and PRG databases.

Map 2. Increase or decrease in area of rural territories by voivodships (2022 = 100).

Changes in population

In relation to 2022, the population of Poland decreased by 141,377 people. This year's number, compared to last year, assuming the previous year as 100, amounted 99.6. A decrease in the population was recorded in all 16 voivodships. Referring the changes in the population to individual voivodships, the largest decrease occurred in śląskie voivodship (minus 29,245 people, 99.3) and the lowest decrease occurred in the pomorskie voivodship (minus 419 people, 99.9).

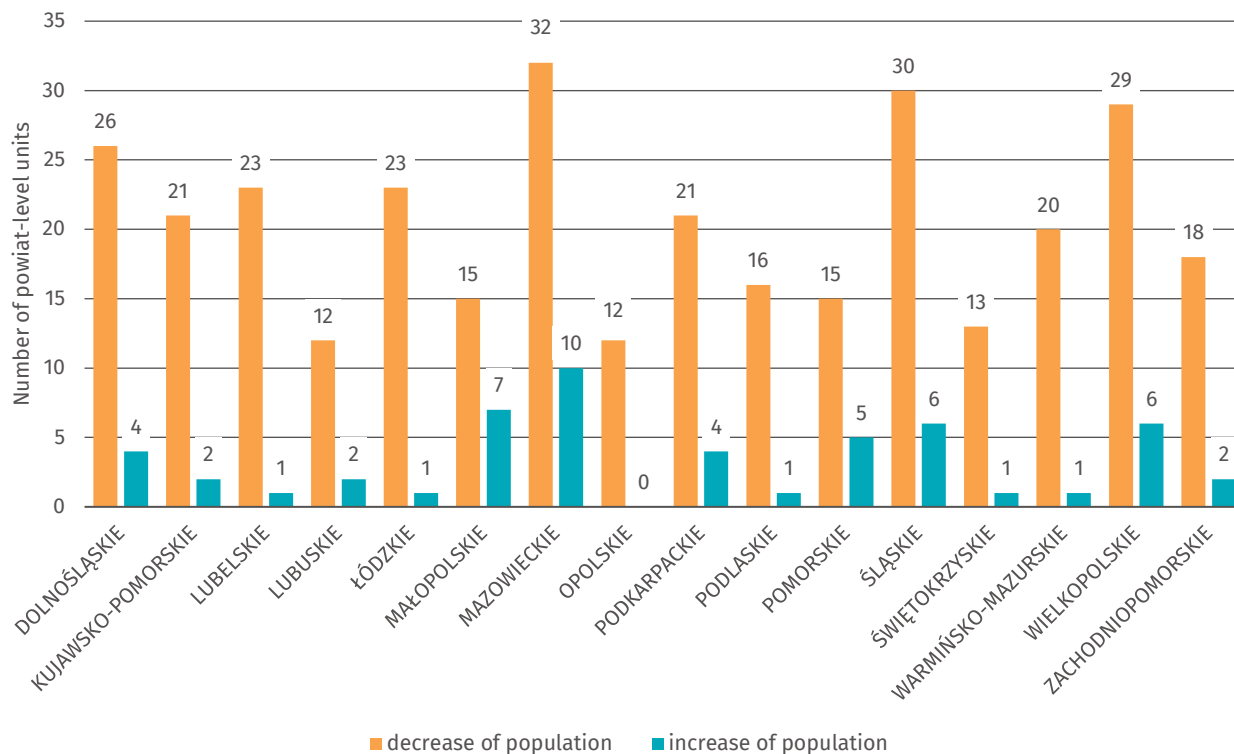
According to 314 powiats, in comparison with 2022, a decrease in the number of inhabitants was recorded in 264 units, in 49 units there was an increase and in one unit the number of inhabitants did not change. The greatest decrease in population, over 1,000 people occurred in the following powiats: koszaliński in zachodniopomorskie voivodship (minus 1,911 people, 97.1) and kłodzki in dolnośląskie voivodship (minus 1,834 people, 98.8). The highest increase in population was observed in poznański powiat in wielkopolskie voivodship (6,207 people, 101.4). The next units with an increase over 2,000 people are: wrocławski powiat in dolnośląskie voivodship (3,921 people, 102.2), wołomiński powiat (2,851 people, 101.0) and piaseczyński powiat in mazowieckie voivodship (2,686 people, 101.3), krakowski powiat in małopolskie voivodship (2,182 people, 100.7) and kartuski powiat in pomorskie voivodship (2,135 people, 101.4).

In group of powiats with city status, there was a decrease in population in 62 out of 66 units. The largest was noted in Łódź, in łódzkie voivodship (minus 6,416 people, 99.0). A significant decrease was also recorded in the following cities: Bydgoszcz, in kujawsko-pomorskie voivodship (minus 3,988, 98.8) and Poznań, in wielkopolskie voivodship (minus 3,757, 99.3). The largest increase was noted in Koszalin, in zachodniopomorskie voivodship

(1,245 people, 101.2) which was largely influenced by administrative changes consisting in the incorporation into the city of Koszalin of some area from the gminas of Biesiekierz and Manowo in koszaliński powiat.

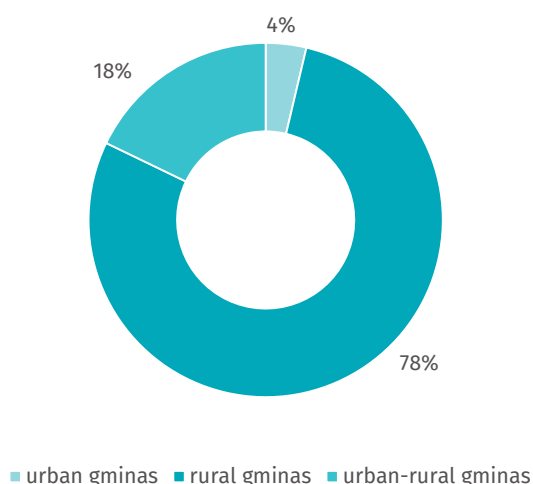
The number of powiat-level units (powiats and cities with powiat status combined) where there has been a change in population relative to 2022 is shown in the chart below (Chart 3).

Chart 3. Number of powiat-level units with population change relative to 2022 by type of change and cross-section of voivodships.

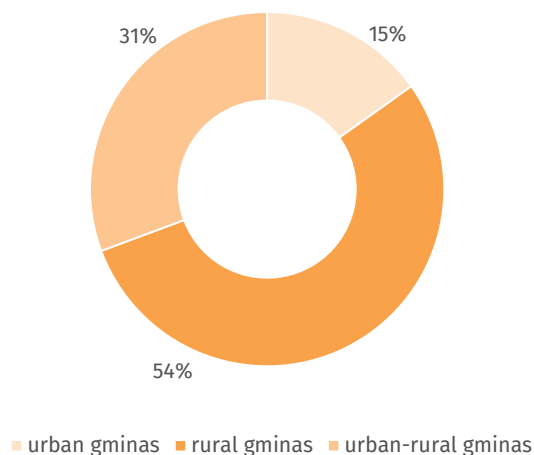

Taking group of 2,477 gminas into consideration, compared to the previous year, a decrease in population was observed in 1,842 units (74.4% of all gminas). In 13 units population remained unchanged while other 622 recorded an increase. The share of each type of gmina with population increases or decreases relative to 2022, in relation to the number of gminas with decrease or loss of population, is shown in the charts below (Chart 4 for population growth, Chart 5 for population loss). The greatest number of people decreased in cities with powiat status (being also urban gminas) mentioned above: Łódź, Bydgoszcz and Poznań. The largest increase in the population was observed in gminas: Lesznowola, piaseczyński powiat in mazowieckie voivodship (1,573 people, 104.5), Żukowo, kartuski powiat in pomorskie voivodship (1,322 people, 102.7), urban gmina Koszalin mentioned in group of cities with powiat status and in gmina Marki, wołomiński powiat in mazowieckie voivodship (1,223 people, 102.8). According to the level of change, in 9 gminas there was an increase by over 1,000 people, in 24 units was placed between 500 and 1,000 people, remaining 589 gminas noted an increase by less than 500 people. When analysing a decrease, there were 9 units with the decline of over 2000 people, 62 gminas with a decline in the range from 500 to 2,000 people and remaining 1,771 units with below 500 people.

Chart 4. Share of gminas with population growth relative to 2022 by type of gmina.

Chart 5. Share of gminas with population loss relative to 2022 by type of gmina.

Population density

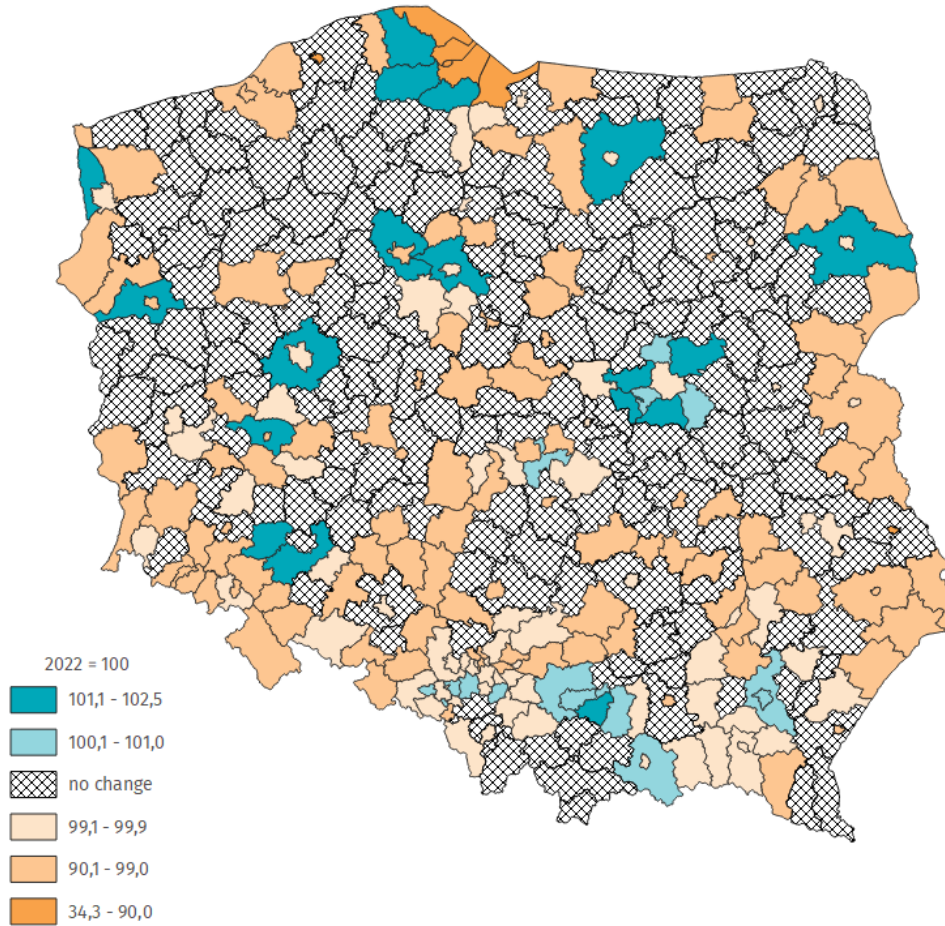
Population density in Poland compared to the previous year has decreased and amounts 120 people per 1 km². 2023 is another year after 2021 and 2022 in which there was a decline in population density – since 2012 to 2020 population density remained unchanged and amounted 123 people per 1 km². The first decrease to 122 people per 1 km² occurred in 2021 and the following to 121 people per 1 km² in 2022 and another to 120 people per 1 km² in 2023.

As in the previous year, the highest population density occurred in śląskie voivodship and equals 352 people per 1 km². Also high level of this indicator was recorded in małopolskie (226 people per 1 km²) and mazowieckie (155 people per 1 km²) voivodships. The units with the lowest population density include podlaskie and warmińsko-mazurskie voivodships, each with 57 people per 1 km² and lubuskie voivodship (70 people per 1 km²) without changes compared to 2022. In 3 out of 16 voivodships the population density indicator decreased, while no change was observed in 13 units. The biggest decrease by 8 people per 1 km² occurred in pomorskie voivodship.

In the group of powiats, the highest population density was noted in pruszkowski powiat in mazowieckie voivodship (723 people per 1 km²). The lowest population density occurred in bieszczadzki powiat in podkarpackie voivodship (18 people per 1 km²) and in four powiats located within podlaskie voivodship: sejneński (22 people per 1 km²), hajnowski (24 people per 1 km²), moniecki and suwalski (both with 27 people per 1 km²). The unit with the largest decrease in population density (by 50 people per 1 km²) compared to previous year is pucki powiat in pomorskie voivodship. The decrease is the result of the division of internal sea waters of the Bay of Puck and part of the Bay of Gdańsk and their inclusion in adjacent units. The increase in this indicator was observed in 29 powiats and the decrease in 120 powiat units. Population density in 165 units remained unchanged in comparison to previous year.

Within cities with powiat status, the highest population density (3,600 people per 1 km²) was observed in Capital City of Warsaw in mazowieckie voivodship and in two cities with powiat status in śląskie voivodship: Świętochłowice (3,443 people per 1 km²) and Chorzów (3,059 people per 1 km²). The spatial distribution of changes in population density relative to 2022 for powiat-level units is shown in the map below (Map 3).

Map 3. Population density growth or loss in powiat-level units (2022 = 100).

According to gminas, the most densely populated units are located within mazowieckie voivodship. The highest level of population density was observed in urban gmina Ząbki (4,100 people per 1 km²) in wołomiński powiat. The following have also urban character and include: Piastów in pruszkowski powiat, Legionowo in legionowski powiat, Capital City of Warsaw, Pruszków in pruszkowski powiat and Mińsk Mazowiecki in miński powiat in mazowieckie voivodship, Świętochłowice and Chorzów in śląskie voivodship, all with indicator at level over 3,000 people per 1 km². Repeatedly, the lowest population density was noted in rural gmina Lutowiska in bieszczadzki powiat in podkarpackie voivodship (4 people per 1 km²). Population density below level of 20 people per 1 km² was observed for 108 gminas, one of which, Krynica Morska in nowodworski powiat in pomorskie voivodship, has urban character and indicator at level of 10 people per 1 km². The greatest changes in population density at gmina level occurred in units mentioned above i.e. Ząbki (increase by 63 people per 1 km²) and urban gmina Puck in pomorskie voivodship (decrease by 1,624 people per 1 km²).

Units with the biggest and the smallest values of characteristics

Table 23 of tabular part of publication contains detailed information about territorial division units with the highest and lowest values of attribute position. The division taken into account was both in terms of area (part of table "A") and in terms of population (in part "B"). The table also contains information about the ranking positions of individual territorial division units at the level of voivodships, powiat, cities with powiat status, gminas (urban, rural and urban-rural) and cities (also cities in urban-rural gminas).

The largest voivodship in terms of area is mazowieckie voivodship (3,555,871 ha), the smallest is opolskie voivodship (941,160 ha). The largest powiat in this respect is białostocki powiat in podlaskie voivodship (297,656 ha), the smallest is bieruńsko-łęczyński powiat in śląskie voivodship (15,814 ha). The largest gmina from the entire group of gminas in terms of area is Gdańsk (68,300 ha) in pomorskie voivodship, the smallest unit is Górowo Łąckie in bartoszycki powiat (332 ha) in warmińsko-mazurskie voivodship.

As with the area, Mazowieckie voivodship is the largest voivodship in terms of population (5,510,612 people), the smallest is opolskie voivodship (942,441 people). The Capital City of Warsaw is also the most populous city with powiat status, gmina in general, an urban gmina and a city (1,861,975 people). The least populated city with powiat

status is Sopot in pomorskie voivodship (32,276 people), the gmina – Krynica Morska in nowodworski powiat in pomorskie voivodship (1,173 people) and the city - Opatowiec in kazimierski powiat in świętokrzyskie voivodship (317 people).

Poland state border crossings

The gminas in which the generally accessible border crossings are located are listed in Table 21 (in tabular part of publication). Compared to the previous year, there were no changes regarding their location and number. Border crossings have been divided into 3 types and have the following letter markings:

- a - located at airports,
- b - located within seaports,
- c - publicly accessible border crossings (to cross the border on the basis of passports and other documents authorizing boundary crossing).

The commonly used name of the border crossing point, mentioned in the legal provisions referred to in the Introduction to this publication, does not have to be the same as the territorial unit in which the border crossing point is actually located (this applies to air border crossing points).

The gminas in which border crossings are located, intended solely for small and simplified border traffic, which can be crossed on the basis of issued passes, have not been marked.

In accordance with the Schengen Agreement referred to in the Introduction, Poland's borders with Germany, Czech Republic, Slovakia and Lithuania have become the internal borders of the European Union. Therefore, table 21 lists only the existing border posts in the areas of gminas located near Poland's borders with: Russia (in 4 gminas), Belarus (in 9 gminas) and Ukraine (in 11 gminas).

UWAGI METODOLOGICZNE

- Podział terytorialny kraju na województwa, powiaty, miasta na prawach powiatu, gminy i miasta oraz liczbę miejscowości wiejskich wykazano według stanu w dniu 01.01.2023 r.
- Dane o powierzchni jednostek podziału terytorialnego według stanu w dniu 01.01.2023 r., wyrażone w hektarach i kilometrach kwadratowych, podano zgodnie z wykazami państwowego rejestru granic i powierzchni jednostek podziałów terytorialnych kraju (PRG), prowadzonego w Głównym Urzędzie Geodezji i Kartografii. Dane PRG uwzględniają w powierzchni jednostek powierzchnię morskich wód wewnętrznych w nowych granicach, wyznaczonych w związku z ich dostosowaniem do linii podstawowej morza terytorialnego. Ze względu na zaokrąglenia danych o powierzchni, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się nieznacznie różnić od podanych wielkości „ogółem”.
- Jednostki, na które rzutowały zmiany w podziale terytorialnym kraju, ogłoszone w Dzienniku Ustaw, przedstawiono w Tabl. 20.
- Liczbę ludności we wszystkich prezentowanych jednostkach wykazano na podstawie bilansu ludności według stanu w dniu 31.12.2022 r., na bazie Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021 r., w przeliczeniu na podział terytorialny obowiązujący od 01.01.2023 r.
- Do przeliczenia liczby ludności ze stanu 31.12.2022 r. na 01.01.2023 r. zostały wykorzystane informacje przekazane na Zestawieniach danych dotyczących obszarów przekazywanych w związku z dokonaną zmianą w podziale terytorialnym, stanowiących załącznik nr 2 do rozporządzenia w sprawie rejestru TERYT, przywołanego we wstępie do publikacji.
- W celu uzyskania dokładniejszego wyniku, liczbę ludności na 1 km² w przekroju jednostek podziału terytorialnego obliczono na podstawie danych o powierzchni wyrażonej w hektarach.
- W tablicach 7, 8, 9, 10, zawierających przedziały liczbowe powierzchni wyrażone w km², jednostki podziału terytorialnego kwalifikowano do poszczególnych przedziałów w oparciu o ich powierzchnię wyrażoną w hektarach.
- Lokaty jednostek podziału terytorialnego kraju prezentowane są w odniesieniu do powierzchni wyrażonej w hektarach oraz liczby ludności. Lokaty określają pozycję danej jednostki w ogólnej zbiorowości jednostek danego stopnia podziału terytorialnego (w przypadku szczebla powiatowego – odrębnie dla powiatów oraz miast na prawach powiatu). W przypadku, gdy dwie lub więcej jednostek charakteryzują się identyczną powierzchnią lub liczbą ludności, otrzymują one taką samą lokatę. Następna jednostka, o mniejszej wartości cechy, otrzymuje następną w kolejności lokatę. W związku z tym liczba lokat może być mniejsza niż liczba jednostek danego stopnia podziału terytorialnego.
- 66 miast stanowiących gminy miejskie, które jednocześnie posiadają status miasta na prawach powiatu, ujętych jest w tablicach dotyczących miast na prawach powiatu oraz gmin, a także w tablicy prezentującej dane dla miast. Również lokaty pod względem powierzchni i liczby ludności zostały im nadane we wszystkich tych grupach jednostek, tj. w zbiorowości miast na prawach powiatu, gmin oraz miast.
- Zbiorowość 979 miast prezentowaną w Tablicach: 5, 9, 17 i 22 stanowią: 302 gminy miejskie oraz 677 miast położonych w gminach miejsko-wiejskich.
- Tereny wiejskie w 2 175 gminach, prezentowane w Tablicach: 6, 10 i 18 stanowią gminy wiejskie (1 498 jednostek) oraz obszary wiejskie w gminach miejsko-wiejskich (677 jednostek).

METHODOLOGICAL NOTES

- Territorial division of the country into voivodships, powiats, cities with powiat status, gminas and towns, as well as the number of rural localities are listed as of 1 January 2023.
- The area of the units of territorial division as of 1 January 2023, presented in hectares and square kilometres, are given according to the National Register of Boundaries, kept by Head Office of Geodesy and Cartography. In the area of units, the PRG data include the area of internal sea waters within the new boundaries, determined in connection with their adjustment to the baseline of the territorial sea. Due to data rounding, in some cases the sum of the components may slightly differ from the "total" figures given.
- Territorial units affected by changes in territorial division are presented in Table 20, according to Journal of Law.
- The population in all presented units is a population balance as of 31 December 2022, on the basis of the National Population and Housing Census 2021, recalculated according to the territorial division of the country as of 1 January 2023.
- For the calculation of the population as of 31 December 2022 to 1 January 2023, the information provided in the Specification of data on respective areas, submitted in connection with a change to a register, mentioned in the Introduction, was used.
- The population per 1 km² across the units of territorial division was calculated according to data on area in hectares in order to obtain more accurate result.
- In the tables 7, 8, 9, 10 territorial division units were qualified into particular sections expressed in km² according to their area given in hectares.
- Positions in the list of particular units of territorial division of the country, are presented with regard to area expressed in hectares and population. The position indicates the rank for given unit in a general group of units of particular level of territorial division (in case of powiat level the rank positions of powiats and cities with powiat status are given separately). If two or more units have the same area or population, they are assigned to the same place in the list. A successive unit with smaller feature value is assigned to a consecutive position in the list. Therefore the number of places in the list can be smaller than the number of units of particular level of territorial division.
- 66 towns which are urban gminas, being also the cities with powiat status are listed in the tables containing cities with powiat status, gminas, and in the table presenting data for towns. Also the positions in terms of area and population are assigned to these cities in all groups of units, i.e. in the group of cities with powiat status, gminas and towns.
- The group of 979 towns presented in Tables: 5, 9, 17 and 22 constitute together: urban gminas (302 units) and towns in the urban-rural gminas (677 units).
- Rural territories in 2,175 gminas, presented in Tables: 6, 10 and 18 constitute together: rural gminas (1,498 units) as well as rural areas in the urban-rural gminas (677 units).